

श्रीकृष्णाय नमः ॥ श्रीगोपीजनवल्लभाय नमः
॥ श्रीमन्मदनमोहनो जयति ॥ श्रीमदाचार्य चरणकमल-पूजनमः ॥

॥ अथ श्रीमद्गुलालजी-श्रीगोपीकालंकारजी
महाराज कृत ॥

240/H.
13

३२ वचनामृत.

॥ मंगलाचरणम् ॥ 12 MAY 1933

हार्पाडं नटवरवपुः कर्णयोः कर्णिकारं
विभ्रद्वासः कनक कपिशं वैजयन्तीं च मालाम् ।
सन्धान् वेणोरधरसुधया पूरयन् गोपकुन्देऽम्बुजम् ।
वृन्दास्थयं स्वपदस्मणं प्राविशद् गीतकीर्तिः ॥ १ ॥
श्रीगोवर्धननाथपादयुगलं हैयंगवीनप्रियं ।
नित्यं श्रीमथुराधिपं सुखकरं श्रीविठ्ठलेशं मुदा ॥
श्रीमद्द्वारवतीशमोकुलपती श्रीगोकुलेंदुं विभुं ।
श्रीमन्मन्मथमोहनं नटवरं श्रीबालकृष्णं भजेत् ॥ २ ॥

चिंतासंतानहंतारो यत्पादांबुजरेणवः ॥
 स्वीयानां तान्निजाचार्यान् प्रणमामि मुहुर्मुहुः ॥३॥
 यदनुग्रहतो जंतुःसर्वदुःखातिगो भवेत् ॥
 तमहं सर्वदा वंदे श्रीमद्वल्लभनंदनम् ॥ ४ ॥
 अज्ञानतिमिरांधस्य ज्ञानांजनशलाकया
 चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरुवे नमः ॥ ५ ॥
 नमामि हृदये शेषे लीलाक्षीराब्धिशायिनम् ॥
 लक्ष्मीसहस्रलीलाभिः सेव्यमानं कलानिधिम् ॥६॥
 चतुर्भिश्च चतुर्भिश्च चतुर्भिश्च त्रिभिस्तथा ॥
 षड्भिर्विराजते योऽसौ पञ्जधा हृदये मम ॥ ७ ॥
 सायं कुञ्जालयस्थासनमुपविलसत्स्वर्ण पात्रं सुधौतं
 राजयज्ञोपवीतं परितनु वसनं गौरमम्भोजवक्त्रम् ॥८॥
 प्राणानायम्य नासापुटनिहितकरं कर्णराजद्विमुक्तं ॥
 वन्देऽर्धोन्मीलिताक्षं मृगमदतिलकं विट्टलेशंसुकेशम्
 श्रीमद्विरिधरगोविंदबालकृष्णख्यवल्लभान् ॥
 रघुयदुकुलाधीशौ घनश्यामान्नमाम्यहं ॥ १० ॥

(૩)

વચનામૃત ૧ લો.

હવે એક દિવસે કહ્યું કે પહેલાં દત્તાત્રયણ પૃથ્વીને ગુરુ કરીને તેનો ગુણ લીધો તે પૃથ્વીમાં કેવો ગુણ છે, તે બહુ દુઃખ સહન કરે છે, કોઈ તો પૃથ્વીને બોદે છે, કોઈ તેના ઉપર દુર્ગંધ નાખે છે, કોઈ તેને ટીક કરે છે, વળી કોઈ તેના ઉપર હરિમંદિર બનાવે છે; પણ પૃથ્વી કોઈના ઉપર રીસ કરતી નથી. માટે એવો ગુણ વૈષ્ણવે રાખવો. ?

વળી દત્તાત્રયણ જ્ઞાનને ગુરુ કર્યો, તે જ્ઞાનનો એવો ગુણ છે કે જ્ઞાન ટાઢ સહન કરે છે, તડકો વેઠે છે, વરસાદ વેઠે છે પણ જો કોઈ તેની પાસે આવે છે તો તેને સુખ કરે છે. વળી જો કોઈ તેને કાપે તો પણ બોલે નહીં. માટે વૈષ્ણવે પણ એવો ગુણ રાખવો. ૨

વળી દત્તાત્રયણ અજગરને ગુરુ કર્યો, તેનો ગુણ લીધો તે અજગરનો એવો ગુણ છે કે પોતાના ઉદર અર્થે કાંઈ પણ ઉદ્યમ કરવો નહીં જે કાંઈ ભગવદ્

(૪)

इच्छाए प्राप्त थाय ते खरुं. तो वैष्णवे एवो संतोष
राखवो अने पोतानुं चित्त भगवान् विषे राखवुं. ३

વલી દત્તાત્રયણ સમુદ્રને ગુરુ કરી તેનો લક્ષ
લીધો. તે સમુદ્રનો એવો ગુણ છે કે સદાકાલ પ્રસન્ન
રહે છે, ને સદા આનંદની લેહેરો ઉઠે છે, વલી ઉષ્ણ-
કાલમાં ઘટે નહીં ને વર્ષાકાલમાં વધે નહીં, સદાકાલ
એક પૂર્ણ રહે, તો ભગવદીયને સદાકાલ આનંદયુક્ત
રહેવું. વલી લાભ થયે હર્ષ ન કરવો, અને હાની
થયેથી શોક ન કરવો. એ રીતે સદા નિર્લોભી રહે.
વલી પોતાના મનમાં એમ જાણે જે ભગવાન કરશે તે
ખરું વલી મનમાં કંઈ પણ સંકલ્પ વિકલ્પ કરે નહીં,
સદાકાલ પ્રસન્ન રહે, અને વિચાર માત્ર ભગવાનમાં
રાખે, તથા ચિત્ત ભગવત્ સ્વરૂપમાં રાખે, એવો ગુણ
સમુદ્રનો લીધો. ૪

વલી દત્તાત્રયણ ભમરીને ગુરુ કરી તેનો લક્ષ
લીધો. તે જેમ ભમરો સર્વ પુષ્પ ઉપર બેસે છે તે વ્યાંય

(૫)

બંધન પામતો નથી તો ભગવદીયને પણ કથા માત્રનો સાર ગ્રહણ કરવો. માટે જે સાર ગ્રહણ કરે તે પાર પડે. વઢી ભગવદીયને કોઈનો સંગ કરવો નહીં જો સંગ કરેતો બંધન થાય. જેમ ભમરો કમળનો સંગ કરે છે તો બંધન પામે છે. માટે જો સંગ કરે તો લોભ થાય છે.

વઢી ભમરીનું દ્રષ્ટાંત:—જેમ મધમાખી સર્વે વન-સ્પતીમાંથી રસ લાવીને મધપુડો કરે છે, ત્યારે પારાધી આવીને તેની નીચે ધુમાડો કરે છે ને માખીઓને ડરાડી મૂકે છે, પછી તે મધનો સર્વે રસ લઈ જાય છે. તેમ જો દ્રવ્યનો સંગ્રહ કરીએ તો નાશ થાય. માટે લોભ કરીને કોઈ વસ્તુનો સંગ્રહ કરવો નહીં. ૫

વઢી હાથીનું દ્રષ્ટાંત:—જેમ કોઈ કાગલની હાથળી કરીને એક ખાડો खोदी તે ખાડાને ઢાંકે છે પછી તેના ઉપર પેલી કાગલની હાથળી ડમી રાખે છે તેને દેખીને હાથી કામાતુર થઈને દોડે છે પછી તે ખાડામાં પડે છે ઘટલે હાથીને પગે બાંધીને ખાડામાંથી બહાર

(६)

काढे छे. एम जाणीने भगवदीयने काष्टनी पुतळीनो पण संग करवो नही. जो संग करे तो हाथीनी पेटे बंधन पामे. ६

वळी पींगला वेश्यानुं द्रष्टांतः—पींगला एक दीवसे रात्रीने विषे शणगार सजीने द्रव्यना लोभे करीने परपुरुषनी वाट जोती हती. ते वाट जोतां जोतां आखी रात्रीमां कोइ परपुरुषनी प्राप्ती थड नही. पछी ते निराश थडने सुती त्यारे तेने ज्ञान उत्पन्न थयुं तेथी ते एम कहेवा लागी के अरे ! आ मने शुं सुज्युं ! आतो सर्व खोटुं छे ! साचा तो एक श्रीहरी छे ! माटे हवे हुं एनुं आराधन करुं तो मारुं कल्याण थाय. एवी रीते घणो विरह ताप करीने भगवानमां चित्त लगाडीने सुती पछी ते भगवद्गतीने पामी, तेम वैष्णवने पण सर्वे प्राणीमात्रमांथी चित्त काढीने भगवानमां चित्त लगाडवुं तथा प्रभुनो द्रढ आश्रय करवो तेथी भगवद् प्राप्ती थाय माटे कोइ वातनी अपेक्षा करवी

(૭)

નહિ. એમ જાણવું જે હરિ વિના સર્વેં યોદું છે એવી રીતે જેનું મન દ્રઢ થાય ત્યારે તે હરિને પામે છે. (૭)

વઢી મચ્છનું દ્રષ્ટાંતઃ—જેમકે માંછલી જીવ્હા ઇંદ્રીયનો લોભ કરીને મૃત્યુને પામે છે. તેમ જે પુરુષ જીવ્હા ઇંદ્રીયનો લોભ કરે તે નાશ પામે છે. માટે જે કોઈ કામ, ક્રોધ, લોભનો ત્યાગ કરશે તે હરિને પામશે. વઢી કોઈ વસ્તુનો સંગ્રહ કરવો નહિ. અને ભગ-વદીયે કાલનો વિચાર કરવો નહિ. કેવલ પોતાનું સા-ધન વિચારવું. વઢી આપણો વિચાર કોઈ કામ આવતો નથી. ધાર્યું તો શ્રીનાથજીનું યાશે. ત્યારે આપણે શું વિચાર કરવો ? વઢી ભગવદીયે તો સાર માત્ર ગ્રહણ કરવો. તે કોની પેઠે. જેમકે—ડાંગરમાંથી ચોખા કાઢી ફોતરાં નાંખી દે છે, બોરની છાલ ગ્રહણ કરી ઠઢીઓ નાંખી દે છે તેમ ભગવદીયે સાર માત્ર ગ્રહણ કરવો.

હવે નારદજી પ્રચેતાને કહે છે હે ઋષિ ! તમે કહો છો કે આ દેહ જેવાં કર્મ કરે છે તેવાં બીજે જન્મે મો-

(૮)

ગવે છે, પળ ડ્યારે આ દેહ પડે છે ત્યારે દેહ તો અહિં રહે છે તો એ કર્મ કોણ ભોગવે છે ? ત્યારે પ્રચેતાએ કહ્યું કે આ દેહ છે તે કાંઈ કર્મ ભોગવતો નથી પણ એની વાસનારૂપી જે શરીર છે તે અખંડ છે તે જ્યાં જાય ત્યાં વાસના પામે છે તે કર્મ ભોગવે છે. અને જેની વાસના મરી ગઈ છે તેને કાંઈ કર્મ ભોગવવું પડતું નથી. હવે વાસના તે શું ? ત્યાં કહે છે, આ જીવ એમ માને છે કે આ મેં કર્યું, વઢી આ પતિ, ગ્રહ મેં કર્યો, વઢી કહે છે કે મ્હેં પોતાપણું મૂકી દીધું. વઢી કહે છે કે હું બ્રાહ્મણ છું. હું ક્ષત્રી છું, હું વાળીઓ છું, હું કળબી એ રીતે જે બોલે છે તે સર્વે મનથી માને છે જે આ કર્મ મેં કર્યું. એ રીતે જે સારું-નરસું મનથી માને છે. તે વાસના એના મનમાં બેઠી છે તેથી એમ કહે છે. તે પોતે જ્યાં જાય છે ત્યાં તે વાસના તેની પાસે છે. તે વાસનાને ડ્યારે જોગ આવે છે ત્યારે તે ભોગવે છે. અને જેની વાસના વઢી જાય છે ત્યારે તે હું કરતા

(૧)

માનતો નથી પછી તો તે એમ માને છે, કે હું લેનાર નથી, હું આપનાર નથી, હું કરનાર નથી, તો એવી રીતે જે માની રહ્યો છે તેને પાણું કર્મબંધન થાય નહીં. માટે એ રીતે સાક્ષીવત્ થઈને રહેવું. જ્યારે એમ મનને વિશ્વાસ થશે ત્યારે તેનું કામ પળ થાશે. માટે જે અહંતા મમતાનો ત્યાગ કરશે તે કર્મની વાસનાથી છુટશે. ને જ્યાં સુધી કર્મ કરશે ને સારું નરસું માનશે ત્યાં સુધી તેને કર્મ ભોગવવું પડશે. માટે જે કરવું તે વાસના રહિત કરવું.

इति श्री मङ्गलालजी महाराजकृत वचनामृत प्रथम संपूर्णम्.

वचनामृत २ जो.

વળી એક દિવસે કહ્યું કે કોઈ એક પુરુષ રસ્તે ચાલ્યો જતો હતો. ચાલતાં ચાલતાં સાંજ પડી ગઈ ત્યારે એક ગામની પરવાડે આવ્યો. અને ત્યાં ઉભો રહ્યો. ઘટલામાં એક સ્ત્રી રૂપવંતી સુંદર ત્યાં દીઠી ત્યારે

(१०)

पुरुषने तेनी साथे भोग करवानी इच्छा थइ.
 ते तेनी साथे संभाषण करवा लाग्यो. एटलामां
 गाममांथी कोइ एक माणस त्यां आव्युं. तेणे वटे-
 ने कहुं के अल्या तुं आ स्त्रीनी पासे केम उभो
 आ तो डाकण छे. एवुं सांभळी ते पुरुषने घणो
 लाग्यो. अने मनमां कहेवा लाग्यो के मने आ
 णना भयथी बचावीने गाममां लइ जाय तो बहु
 वात छे, एम ते घणो कंपवा लाग्यो. तेम आ जीवने
 भोगववामां कंई पण सार नथी. केमके स्त्री तो
 हण स्वरूप छे ते जेम ए वटेमार्गुने डाकणनो भय
 यो तेम भगवदीए पण पर स्त्रीनो भय डाकणना
 राखवो. तो पोताना धर्मथी बचे.

वळी आ संसारमां प्राणीमात्रने भगवान स्वरूप
 १. अने प्रपंच सर्वे हरीरूप जाणे तो ते प्रपंचमांथी
 छे. जेम आगळ मोटा पुरुष संसारमांथी नीकल्या
 तेम हुं ने मारुं छोडशे अने सर्वेना करतां भगवान

(૧૧)

ને જાણશે, તે સંસારના બંધનથી છૂટશે. અને વઢી
એમ જાણે છે જે આ જગત ભગવાનના હાથમાં છે
કેમકે જેમ બઢદનો ધણી બઢદને નાથે છે તેમ સર્વે
જગત ભગવાનનું નાથેલ છે. અને જેમ પ્રભુ ચલાવે
છે તેમ ચાલે છે અને જે સારો નરસો ભોગ આપશે તે
ભોગવાવે છે.

વઢી પ્રભુ કેવા છે કે રાજાને મીશ્નુક કરી દે છે
અને મીશ્નુકને રાજા કરી દે છે. માટે જે જે ભોગનો
સમય આવશે તે તે ભોગવાવશે. પણ જે જીવ ચિંતા
કરે છે તે ઓટી છે. તેથી એક પ્રભુની સેવા તથા પ્રભુ-
નુંજ સ્મરણ કરવું. અને સર્વે જગતમાં એક પ્રભુ ઉપર
બુદ્ધિ રાખવી. એ પ્રકારે જે જીવ ચાલે તેના ઉપર
પ્રભુ પ્રસન્ન થાય. વઢી કોઈની સાથે દ્વેષ રાખવો નહીં.
તથા કોઈની નિંદા કરવી નહીં. એ રીતે પ્રભુ વિના
જગતમાં કાંઈ જોવું નહીં. સર્વ ઠેકાણે પ્રભુમાંજ બુદ્ધિ
રાખવી. કેમકે પ્રાણી માત્ર પ્રભુ વિના કોઈ છેજ નહીં.

एम निश्चय जाणवुं.

इति श्री महृलालजी महाराजकृत वचनामृत द्वितीय संपूर्णम्.

वचनामृत ३ जो.

वळी एक दिवसे कह्युं के प्राणी मात्र स्थावर जंगम ते प्रभुनुं मंदिर छे. श्रीभगवाने भागवतमां कह्युं छे के आ सर्वे जगत छे ते मारुं क्रीडा करवानुं स्थान छ माटे सर्वे जगतमां हुं वसुं लुं तेथी कोइ पण मारा मंदिरने बाळशो नही. हवे बाळवुं ते शुं ? ते कहे छे के कोइ पण प्राणी मात्रने कठण वचन कहेवुं नही. वळी कोइना उपर द्वेषबुद्धि राखवी नहि. कदाचित कोइ वखत मनमां द्वेष आवे तो ते ज्ञानवडे काढी नांखवो, माटे सर्व प्राणीमात्र कीडीथी मांडीने हाथी पर्यंतने विषे अमृत दृष्टिए करीने जोवुं त्यारे अे जीव मारी सेवाने पात्र थाय. अने जो पात्र थया विना मारी सेवा करशे तो ते फलरूप नथी तेथी हुं तेना उपर प्रसन्न थतो नथी. माटे आ जीव सेवानुं पात्र

(१३)

थाय तो ते मने प्रिय लागे एम भगवाने कह्युं छे. हवे सेवा ते शुं ? ते कहे छे के आ जीवने मारा उपर स्नेह घणो उपजे तेथी हुं तेने अत्यंत प्रिय लागुं तेनुं नाम सेवा. माटे जे कोइ मारा उपर स्नेह राखीने मारी सेवा करशे तेने मारी प्राप्ती थशे तेमां संदेह नथी. ते स्नेह एवी रीते उपजे के मारी सेवा करतां बाहर नीकळवानुं मन थाय नहि. वळी ज्यारे ते मारां दर्शन करे त्यारे तेने नवो नवो भाव उपजे. ते नीरंतर मारा स्वरूपनुं ध्यान करे. त्यार पछी तेनी एकादश इंद्रिय मारी सेवामां काम आवे. त्यारे हुं तेना उपर प्रसन्न थाउं. वळी ते लोभनो त्याग करे तथा कोइनी निंदा करे नहि. वळी मद मत्सरतानो त्याग करे. तथा सर्वेथी पोताने नीच जाणे. अने सर्वना करतां अके प्रभुनेज माने. पोते तो साक्षीवत् थइने रहे त्यारे तेनुं काम थाय.

इति श्री महुलालजी महाराजकृत वचनामृत तृतीय संपूर्णम्.

(१४)

वचनामृत ४ यो.

वळी एक दीवसे कहुं के ऋषभदेवना पुत्र
 राज भरत ते ज्यारे पोते ग्रहस्थाश्रम धर्म भोगवता
 हता त्यारे तेना घरनां सर्व माणस भरतजीनी आज्ञा-
 मां रहेतां अने भरतजीथी घणुं बहितां रहेतां ते एम
 जाणतां जे भरतजी अमारो त्याग करशे तो अमारी
 शी गती थशे ? ए रीते सर्वे कंगाल थइने भरतजी
 पासे रहे अने वळी ओम कहे के ज्यां सुधी अमारां
 भाग्य छे त्यां सुधी भरतजी अमारो अंगीकार करशे
 अेवी रीते सर्वे रहे पण भरतजी तो माहा ज्ञानी छे
 जेने चौद लोकना पदार्थ उपर वैराग्य छे तो आ लौ-
 किकना सुख उपर मोह केम पामे ? पछी ते भरतजीए
 आ जगतना सुखने मळ सरखां जाणीने तेनो त्याग
 करीने पोते गलकी नदीना कांठा उपर तप करवा बेठा.
 त्यां एक दिवसमां त्रण वखत स्नान करे अने साली-
 ग्रामजीनी सेवा करे. एम करतां करतां एक दीवसे

(૧૫)

તેમને હરણીના બાલકનો સંગ થયો ત્યારે તે બચ્ચાને જોઈને ભરતજીને દયા આવી તેથી તેને પોતાના આશ્રમમાં લાવીને તેનું પાલનપોષણ કરવા લાગ્યા. તેથી પોતાનું નિત્ય નિયમ કર્મ સર્વે છુટી ગયું. પછી તે હરણીનું બાલક મોટું થઈને ભાગી ગયું તેથી ભરતજીનું ધ્યાન તે હરણીના બાલકમાં રહ્યું અને અંતકાળે પણ તેમાં જીવ રહ્યો તેથી તે હરણીને પેટે અવતર્યા, પણ તેમને પ્રથમનું જાતીસ્મરણ રહ્યું હતું જે હું પ્રથમ ભરતજી રાજા હતો. અને હું હરણીના સંગથી હરણ થયો છું. માટે જો આ હરણનો દેહ છુટે તો હું પ્રભુની ભક્તિ કરું. એ રીતે વૈરાગ્ય ઉપજાવીને ત્રણ ઘાસ કંઈ પણ ચરે નહીં. અને કહેવા લાગ્યો કે હે નારાયણ ! હે ગોવિંદ ! એમ કહીને તે હરણનો દેહ ત્યાગ કર્યો. પછી બ્રાહ્મણને ઘેર તેમનો જન્મ થયો. ત્યારે પોતે જડ-ભરત થઈને રાજા રઘુગણને જ્ઞાન આપી તેને મુક્ત કર્યો. અને પોતે પણ પ્રભુને પામ્યા. માટે સંગદોષ તો એવો

(૧૬)

મુંડો છે. તે એવા મોટાને બાધ કરે તો આપણે કંગાલને
બાધ કરે એમાં શું મોટી વાત છે ! તેથી ચતુર પુરુષે
કોઈનો પળ સંગ કરવો નહીં. એક પ્રભુમાં ચિત્ત રાખવું.

इतिश्री मट्टलालजी महाराजकृत वचनामृत चतुर्थ संपूर्णम्.

— — —
વચનામૃત ૫ મો.

વઢી એક દીવસે કહ્યું કે આ જીવ તો અક્ષર
બ્રહ્મથી થયો છે અને તેને સેવાતો શ્રીપૂર્ણપુરુષોત્તમની
સોંપી છે; પણ આ જીવને પ્રભુમાં સ્નેહ આવતો નથી
તે કેમ ? આ જીવ પૂર્ણપુરુષોત્તમમાંથી પ્રગટ થયો
હોય તો એને પૂર્ણપુરુષોત્તમ ઉપર સ્નેહ ઉપજે. માટે
આ જીવ જે કરે છે તે સ્નેહ વીના કરે છે. અને જે શ્રી-
વલ્લભકુલ છે તે પોતાના સેવ્ય સ્વરૂપ ઉપર કેવો સ્નેહ
રાખે છે ? કે એક બાજુ દ્રવ્યનો ઢગલો કરો અને
એક બાજુ શ્રીઠાકોરજીને પધરાવો તો શ્રીવલ્લભકુલ
દ્રવ્ય સામું જોશે નહીં. અને શ્રીઠાકોરજીને અતિ

(१७)

स्नेह करीने पधरावी लेशे पण जे आ कळीना जीव
छे तेने तो द्रव्य घणुं प्रिय छे. माटे ते तो श्रांठाकोरजी
सामुं जोशे नहीं. अने केवल वैभव सामुं जांशे अने
तरत मोह पामशे. माटे जीवमां ने श्रीवल्लभकुलमां
घणो फेर छे.

बळी वीजुं द्रष्टांतः—जेम के आ जीव सेवा स्म-
रण करीने बाहर नीकळे छे ते बजारमां जइने शाकवा-
ळाने कहे छे के तुं सेवा भजन करीने आव्यो छुं
माटे तुं मने शाक आप. त्यारे पेलो कहे छे के उठ
सेवा ! उभी था ! अहीं तो पैसा होय तो शाक मळे,
सेवा बदले शाक आवतुं नथी. ए तो तुं खोडुं बोले
छ. ए रीते जे जीव वाणी बोले छे ते खोटी छे माटे
आ जीव सेवा भजननुं माहात्म्य जाणतो नथी. से
वानुं माहात्म्य केतुं छे ते कहे छेः—के कोइ श्रीमहादे-
वजीने केहशे के तमे मने सेवानुं मूल आपो तथा
श्रीनारदजीने केहशे के तमे मने सेवाने बदले कंडक

(૧૯)

આપો, ત્યારે શ્રીમહાદેવજી તેને કહે છે કે હું ... મારો કૈલાસ આપું, પળ તે સેવાને બદલે આપું એવો પદાર્થ મારી પાસે નથી. ત્યારે શ્રીબ્રહ્માજી કહે છે કે મારી બ્રહ્મપુરી આપું પળ સેવાની વરાબર કોઈ પદાર્થ ચૌદલાકમાં નથી. વલી શ્રીનારદજી પળ કહે છે કે સેવા વરાબર તો કોઈ પળ પદાર્થ નથી. માટે આ પુષ્ટિ-માર્ગમાં તો સર્વોપરી સેવા છે. માટે આ જીવ જે વસ્તુના અધિકારી છે તેને તે વસ્તુ પ્રિય લાગે છે. માટે આ જીવ નર્કનો અધિકારી છે તેથી તેને નર્ક વહાલું લાગે છે. હવે ત્યાં પૂછ્યું કે નર્ક તે શું ? તો કહે છે કે, જે આ સંસારની વિષયવાસના છે તેજ નર્ક જાણવું તથા દ્રવ્ય, કામ, ક્રોધ, લોભ, અહંતા, મમતા એ સર્વે આ સંસારમાં નર્ક જાણવું, માટે જે નર્કના અધિકારી છે તેને તો નર્કજ વહાલું છે. અને જે ભગવદરસના અધિકારી છે તેને ભગવાન વહાલા છે પળ સંસારના જીવને તો સંસારનું સુખ પ્રિય લાગે છે.

इति श्री महाकालजी महाराजकृत वचनावली पंचमः सर्गः

(૧૯)

વચનામૃત ૬ ઘો.

વઢી એક દિવસે કહ્યું જે શાસ્ત્રમાં પ્રમુનું જે સ્વરૂપ વર્ણન કર્યું છે તે પ્રમુ કેવા છે ? તો કહે છે કે જેની સોલ વર્ષની અવસ્થા છે, તથા પીઢાં પીતાંબર પેહેર્યા છે, કાનને વિષે મકરાકુત કુંડલ ધર્યા છે અને મેઘદયામ સુંદર સ્વરૂપ છે વઢી તેજ પ્રમુ વૈષ્ણવને ઘેર બાલભાવે કરીને બિરાજે છે તે વ્રજભક્તના યૂથના અધિપતિ છે તે શ્રીઆચાર્યજી મહાપ્રમુજીએ કૃપા કરીને વૈષ્ણવને માથે પધરાવી દીધા છે માટે તે પ્રમુથી કોઈ મોટો નથી તેથી તેની સેવા સાવધાન થઈને કરવી.

इति श्रीमद्गुलालजी महाराजकृत वचनामृत छट्ठो संपूर्णम्.

વચનામૃત ૭ મો.

વઢી એક દીવસે કહ્યું કે આ જીવશાસ્ત્રને સાંભઢી ઈમ જાણે કે પ્રમુતો ઈશ્વરના ઈશ્વર છે, એ રીતે માહાત્મ્ય જાણે તે સાધનરૂપ જાણવું. પણ જેણે શાસ્ત્ર નથી સાંભલ્યું અને કંઈ પણ નથી જાણતો પણ પોતાના

(૨૦)

તેવ્ય શ્રીઠાકોરજી ઘણા પ્રિય લાગે છે તેને ફલરૂપ
જાણવું, કેમકે તેને શ્રીઠાકોરજીમાં બાલભાવે કરીને
વળો સ્નેહ છે. તે બાલભાવે કરીને શ્રીઠાકોરજીની સેવા
કરે છે તે કેવી રીતે કે જેમ આપણો છોકરા ઉપર સ્નેહ
છે તેથી છોકરા ઘણા પ્રસન્ન રહે છે. તેમ તે બાલક
કરતાં પ્રભુજીને અગણીત બાલક કરવા જોઈએ. તે ફલ
રૂપ છે. વઝી છોકરામાં આપણી કેવી પ્રીતી છે કે કોઈ
આપણા છોકરાને ઝાંડનું ઝાવું આપશે ત્યારે આપણે
કહીશું કે એને શરદી થઈ જશે. એવી રીતે આપણે બાલ-
કનું જતન કરીએ છીએ તો એવી પ્રીતી આ સંસારના
ચોટા પદાર્થમાં છે તેવી પ્રીતી બાલભાવે શ્રીઠાકોરજીમાં
હોય તો તેનું કામ થાય. પણ એવો ભાવ તો આવવો
બહુ કઠણ છે માટે જે મહાપુરુષે શાસ્ત્રની રીત બતાવી
છે તે પ્રમાણે ચાલવું તેથી પ્રભુ સાધન માનીને આગળ
ફલપ્રાપ્તી કરશે.

શ્રી મહાલાલજી મહારાજકૃત વચનામૃત સમ્પૂર્ણ

(૨૧)

વચનામૃત ૮ મો.

વઢી એક દીવસે કહ્યું કે આગળ મોટા કહી
ગયા છે કે પોતાના સેવ્યસ્વરૂપ જે શ્રીઠાકોરજી છે તે
તો પૂર્ણપુરુષોત્તમ છે એમ વેદ પળ કહે છે, વ્રહ્માજી પળ
કહે છે, નારદજી પળ કહે છે, શુકદેવ આદી લઈને કહે
છે અને ભગવાને પળ પોતે શ્રીમુખથી કહ્યું છે કે આ
સર્વે જગત મારું સ્વરૂપ છે માટે મારામાં જગતને જોજો
ને જગતમાં મને જોજો, પળ આ જીવને કંઈ પ્રતીત
નથી માટે જે કોઈ આ જગતમાં જોશે તે સંસાર
વહેવારથી છૂટશે વઢી તેને રાગદ્વેષ મટશે તથા સમ
વિષમતા મટશે વઢી પોતાનું પારકું મટશે તથા અહંતા
સમતા મટશે, અને જ્યાં સુધી એવા ધર્મ જીવમાં રહ્યા
છે ત્યાં સુધી પ્રમુનું સ્વરૂપ જાણતો નથી, તેથી જીવ
પ્રમુનું સ્વરૂપ જાણવા સારું ઘણું કરે છે પળ ભગવદ
માયા એવી છે તે જાણવા દેતી નથી. વઢી આપણ
ઘરમાં જે ભગવદ સ્વરૂપ વિરાજે છે તેની કાની આપણને

આવતી નથી. કેમકે શ્રીઠાકોરજીના મંદીર આગઢ સ્ત્રી પુરુષ બેડ જણા હાસ્યવીનોદ કરે છે અને તે વખત જો માણસ આવી જાય છે તો તેની કાનીણ કરીને બોલતા ચાલતા રહી જાય છે. અને લજ્જા પામે છે. એ રીતે ઇટલી શરમ માણસની આવે છે તેટલી શરમ પ્રશ્નની આવતી નથી ત્યારે પ્રશ્નનું સ્વરૂપ ક્યાંથી જણાય ? માટે જ્યાં સુધી ભગવદ સ્વરૂપ નથી જાણ્યું ત્યાં સુધી ગમે ઇટલા દીવસ સેવા કરે તો પણ સેવા ફ઼લરૂપ નથી માટે પ્રથમ પ્રશ્નનું સ્વરૂપ જાણીને પછી સેવા કરશે તો સેવા ફલરૂપ છે. પણ આ જીવને જેટલો માણસનો વિશ્વાસ છે તેટલો પ્રશ્નનો નથી. તે ઉપર દૃષ્ટાંત:—

આપણા પડોસી આપણને કહે છે કે તમારા ઘરમાં ચોર છે ત્યારે આપણને ચોરની ઘણી બીક લાગશે ત્યારે કહે છે કે ચોર આપણને મારશે કે શું ? અને આપણા ઘરમાંથી કંઈક જણશ ભાવ લઈ જશે એ રીતે અને પાડોશીના કહેવાથી વિશ્વાસ આવે છે પણ તેને

(२३)

भगवदीय उत्तम शिक्षा आपे छे अने घणी रीतथी भय देखाडे छे तो पण तेनो विश्वास आ जीवने आवतो नथी. माटे ज्यारे भगवदीयनां वचन उपर विश्वास आवशे त्यारे तेनुं काम थशे. तेथी एक भगवानना चरणारविंदमां आश्रय राखीने सेवास्मरण करवुं. वळी प्रभुने विनंती करे के तमने गमे एम करो. ज्यारे एवो विश्वास आवे त्यारे आ जीव प्रभुनो थइने रहे छे.

इति श्रीमद्गुलालजी महाराजकृत वचनामृत अष्टमो संपूर्णम्.

वचनामृत ९ मो.

वळी एक दिवसे कहुं के आ जीव भगवत्स्वरूपने नथी जाणतो अने कहे छे के हुं भगवाननी सेवां करुं छुं. माटे एम ते माणसने मोटो अभागीयो जाणवो. वळी आपणने प्रभुनी मर्यादा आवती नथी जो आपणने प्रभुनी मर्यादा आवती होय तो आपणाथी कोइती साथे मर्यादा बीना बोलाय नही, माटे ज्यां

(૨૪)

સુધી મર્યાદા વિના બોલે છે ત્યાં સુધી પ્રભુને જાણ્યા નથી અને જ્યારે પ્રભુનું સ્વરૂપ જણાય ત્યારે પ્રભુની આગળ મર્યાદા વીના બોલાય નહીં તે ઉપર દ્રષ્ટાંત:-

એક વૈષ્ણવ તથા તેની સ્ત્રી બેઠા માણસ ભગવદ્ વાર્તા કરતાં હતાં પણ તેનું ઘર સાંકડું હતું તેથી તે સ્ત્રી પુરુષ બેઠા જણ શ્રીઠાકોરજીને મંદીરમાં પોઢાડીને પોતે બહાર સુતાં હતાં કારણ કે તે એમ જાણતાં હતાં કે આપણા મોઢાની વાસ શ્રી પ્રભુજીને આવશે તેથી તે ઘરમાં સૂતાં નહીં એમ કરતાં એક દીવસે વરસાદ આવ્યો ત્યારે શ્રીઠાકોરજીએ આજ્ઞા કરીને ઘરમાં સુવરાવ્યા ત્યારે ઘરમાં સુતા માટ એ રીતે એ વૈષ્ણવને પ્રભુની મર્યાદા આવી. અને તું તો પ્રભુને જાણતો નથી. વળી તને પ્રભુની મર્યાદા પણ આવતી નથી અને વળી તું કહે છે કે હું પ્રભુની સેવા કરું છું તે તું વીચાર કર કે આ સર્વે પદાર્થ પ્રભુના ઉપજાવેલા છે. જો જલ ન હોત તો તું નહાત શેનાથી ? અને જો વસ્ત્ર સામગ્રી

(૨૫)

ન હોત તો તું નહાઇને શું કરત ? તો વસ્ત્ર સામગ્રી તો પ્રમુનીજ પાસે રહે છે અને તું તો પ્રમુની સેવામાથી બહાર નીકળી આવે છે. માટે સર્વે વસ્તુ પ્રમુની છે અને તું કહે છે કે હું પ્રમુની સેવા કરું છું તે તો તું કેવલ્લ ઓટું બોલે છે કેમકે સર્વેના કર્તા તો એક પ્રમુજ છે. અને તું તો પોતાને કર્તા માને છે. માટે પોતાને કર્તા છોડીને ક્ષણ ક્ષણ એમ વિચાર કરવો કે સર્વેના કર્તા તો એક ભગવાન છે. તો કામ થાય. વળી જાણવું જે મારાથી મુંડો કોઈ નથી આ પ્રાણી માત્ર સર્વે ભગવદ્ રૂપ છે. અને હું તો એક મહા નીચ છું, એવા નીરંતર ભાવના કરવી અને નીચથી નીચ થઈને રહેવું અને એક પ્રમુનો દ્રઢ આશ્રય કરવો, તથા સર્વના કર્તા પ્રમુને માનવા. કેમકે પ્રમુ વિના બીજું કંઈ છે નહીં. વળી ભગવદીને કાલના ભય થકી નીકળવું. તે કાલના કાલ તો પ્રમુ છે. પ્રમુ વિના બીજો કોઈ મોટો નથી. તેથી પ્રમુના દાસાનુદાસ થઈને રહેવું. આ જગતમાં

(૨૬)

આપણું તો કોઈ છે નહીં. અને આપણું જે માન્યું હોય તે પ્રભુને અર્પણ કરવું. તે સર્વે અર્પણ કરાય છે. કશું ચિંતા કરવી નહીં, એ રીતે જે સાક્ષીવત થઈને રહે તે પ્રભુજીના થઈને રહે. પછી તેણે એમ સમજવું કે પ્રભુ ગમે તેમ કરે. પછી તો ધણીને ગમે તો વાળોતર રાખે અને ધણીને ન ગમે તો પેઢી ઉપરથી ઉઠાડી મેલે, અં ગમે તો સર્વે મીલકત સોંપી દેય તેનો હર્ષ શો મનમાં કંઈ કરવો નહીં. અને ભગવદીએ મરવું અવતરણી ચિંતા રાખવી નહીં. મરવાની તથા જીવવાની પીધાની ચિંતા તો સંસારીને છે તેથી સંસારીને દ્રવ્ય વહાલું છે અને ભગવદીને તો ભગવાન વહાલા છે. મા જે સંસારી છે તે પોતાની સત્તા માની બેઠા છે. પણ ભગવદીને તો સર્વ સત્તા પ્રભુના વિનિયોગ આવે તેમ કરવું એક કોડી પણ પ્રભુના વિનિયોગ બાહર જાય તેમ કરવું નહીં. ત્યારે પ્રભુજી પ્રસન્ન થાય પછી શેઠને વાળોતરનો વિશ્વાસ આવે ત્યારે તેને ડું

(૨૭)

પેઢી ઉપર બેસાડીને સર્વ સત્તા સોંપે તેમ પ્રભુજી પળ
 ભગવદીથી કંઈ અંતર રાખે નહીં પણ તેમાં મુખ્ય વિ-
 શ્વાસનું કારણ છે માટે સર્વે વસ્તુમાંથી મન કાઢીને
 એક પ્રભુને જ વહાલા કરવા. પછી પ્રભુ વિના બીજું
 કંઈ જુવે નહિ, રાત્રીદીવસ પ્રભુની આરાધના કરે
 પ્રભુનું ચિંતવન, પ્રભુનું ધ્યાન તથા પ્રભુની સેવા, કીર્તન
 કરે અને એમ જાણે જે પ્રભુ વિના બીજો કોઈ કર્તા
 છે જ નહીં, અને જે આપણે સેવા કરીએ છીએ તે જ્યારે
 આપણા પ્રભુજીએ સત્તા મૂકી છે. ત્યારે આપણાથી
 પ્રભુની સેવા થઈ શકે છે માટે જે જીવ પ્રભુને કર્તા
 છોડીને પોતાને કર્તા માને છે તેને બહિર્મુખ જાણવો
 માટે પ્રભુ વિના બીજો કોઈ કર્તા છે જ નહીં. એમ
 નિશ્ચય જાણવું માટે સર્વે વાતમાં પ્રભુના જ વિચાર
 રાખવો, એવી રીતે જે વિચારશે તે પ્રભુજી વિના બીજું
 કંઈ દેખશે નહીં એમ જાણવું.

इति श्री मङ्गलालजी महाराजकृत वचनमृत नवमो संपूर्णम्.

(૨૮)

વચનામૃત ૧૦ મો.

વઠી એક દીવસે કહ્યું કે આગલ જે જે પ્રભુને પામ્યા છે તે સર્વે ભગવદીયના સંગથી પામ્યા છે, પણ પ્રભુથી કોઈ પ્રભુને પામ્યા નથી. માટે ક્ષણ એક ભગવદીયના સંગ વીના રહેવું નહીં કેમકે ભગવદીયના સંગથી પ્રભુની પ્રાપ્તિ થાય છે. પ્રભુની પાસેથી પ્રભુ નહીં રહે. એવો ભગવદીયના સંગનો મોટો પ્રભાવ છે. વઠી ભગવદીયની મંડળીમાંથી ભગવાનના ચરિત્રની સ્વરૂપ પડે કેમકે પ્રભુ પોતે પોતાના જ સ્વરૂપ વરણવતા નથી પ્રભુતો ભગવદીય દ્વારા પોતાના જ સ્વરૂપ વર્ણન કરાવે છે માટે એમ જાણવું જે ભગવદીય સર્વેથી મોટા છે એમ જાણીને ભગવદીયનો સંગ છોડવો નહીં અને જ્યાં સુધી આ દેહમાં પ્રાણ રહે ત્યાં સુધી સેવા સ્મરણ ભાવપૂર્વક કરવું એટલુંજ કામ જાણવું.

इति श्री मद्भुलालजी महाराजकृत वचनामृत दशमो संपूर्णम्.

(૨૯)

વચનામૃત ૧૧ મો.

વઠ્ઠી એક દીવસે કહ્યું કે આ જગતમાં સંપત્તિ-
વાન્ કોને જાણવો ? અને અસંપત્તિવાન્ કોને જાણવો ?
ત્યારે કહ્યું કે આ જગતમાં જે પ્રભુનું ભજન સ્મરણ
કરે છે તેને સંપત્તિવાન્ જાણવા. અને જે પ્રભુને ભજતા
નથી તેને અસંપત્તિવાન્ જાણવા. પણ આ જગતમાં
જે દ્રવ્યવાન છે તેને કંઈ સંપત્તિવાન જાણવા નહીં.
અને જે ભૂખે મરે તે દરીદ્રી નહીં. વઠ્ઠી આ જગતમાં
જીવ જે જે વાળી બોલે છે તે એમ જાણવું કે તેના
હૃદયમાં પ્રભુ અંતર્યામી વિરાજે છે તે જેમ આ જીવને
બોલાવે છે તેમ તે બોલે છે. પણ આપણે તો કાંઈ પણ
બોલવું નહીં. આપણે કહીશું કે વહાણું વાઈ ગયું ત્યારે
વહાણાના દેવતા જે આધીદેવીક છે તે સ્વીકારે છે. વઠ્ઠી
કહીએ છીએ જે વરસાદ આવે છે, ટાઢ ઘણી પડે છે
અને જ્યારે ટાઢ નથી પડતી ત્યારે કહીશું કે ઓણ
ટાઢ પડી નહીં, વઠ્ઠી તો પવન પડે છે, આ સારું છે,

(૩૦)

આ નરસું છે, મને ફલાણે ગાઠ દીધી, ફલાણો સારું
બોલ્યો, એ રીતે જે બોલે છે તે સર્વે સત્ય છે કેમકે તે
પ્રભુનાં વચન છે તે તો પ્રભુરૂપ છે પણ આપણે તો
કંઈ પ્રભુ સંબંધ વિના બોલવું નહીં. કેની પેઠે કે જેમ
ગુરુ દત્તાત્રય એ અજગરને ગુરુ કરીને તેનું વ્રત લીધું
જે કોઈની સાથે સંભાષણ કરવું નહીં, અને ભગવદ્
ઇચ્છાએ જે મળે તે લેવું.

इति श्री महुलालजी महाराजकृत वचनामृत एकादशमो संपूर्णम्.

वचनामृत १२ मो.

વઢી એક દીવસે કહ્યું જે આ જગતમાં જેટલા
જીવ છે તેને સર્વેને પ્રભુની પ્રાપ્તિ કેમ થતી નથી? તે
ઉપર કહે છે કે આ જીવ દેહ આરામી છે તેથી એમ
જાણે છે જે દેહને સુખે સુખ અને દેહને દુઃખે દુઃખ
એમ માને છે. તે ઉપર દ્રષ્ટાંત:—

જેમકે આપણી સ્ત્રી આપણી સેવા ચાકરી કરે છે

(૩૧)

ત્યારે તે આપણને પ્રિય લાગે છે અને છોકરાં પણ આપણું કામ કરે તો વહાલાં લાગે છે. વલી ઘણું દ્રવ્ય સ્વર્ચીને સારા સારા ઘર ચળાવે છે તે પણ આ દેહને સુખે કરે છે. અને જે દ્રવ્યનો સંગ્રહ કરે છે તે પણ પોતાના દેહને સુખે કરે છે. તે એમ જાણે છે કે આપણે વૃદ્ધ થઈશું ત્યારે સ્વાઈશું. એ રીતે જે જે પદાર્થ પોતાના દેહના સુખ માટે ઉપજાવે છે તે પ્રિય લાગે છે માટે આ જીવ દેહનો સંબંધી છે તેથી તેને જન્મ મરણ છૂટતું નથી માટે કેવળ અજ્ઞાનથી દેહના સુખે સુખ માને છે. કેમકે આ દેહ તે ચોટો છે, નાશવંત છે તેને આ જીવ એમ જાણે છે કે સ્વાધું પીધું તે પોતાનું છે એમ જાણીને જે રીતે દેહ સુખી થાય તે સાધન કરે છે ને આત્મા તથા પ્રભુનું સુખ વીચારતો નથી માટે તેને દેહારામી જાણવા. હવે જે જીવ આત્મારામી છે તેની દેહને કોઈ મારે અથવા કાપે તો તેને દુઃખ લાગતું નથી કેમકે તેને દેહને દુઃખે દુઃખ નથી તેને તો આત્માને દુઃખે દુઃખ

(૩૨)

છે, અને આત્માને સુખે સુખ છે. માટે તે દેહરામી કરતાં આત્મારામીને ઉત્તમ જાણવા. તે આત્મારામી કરતાં ભગવદીયને ઉત્તમ જાણવા. હવે ભગવદીય કેને કેહેવા તેનાં લક્ષણ કહે છે:—જે વસ્તુ પ્રમુદ આરોગ્યા હોય તેજ લેવી. વળી પ્રમુદના પ્રસાદી શણગાર પહેરવા. તથા પ્રમુદને સુખે સુખ માનવું અને પ્રમુદ આરોગે ત્યાર પછી પ્રસાદ લેવો પણ તેની પહેલાં કાંઈ પણ વાંચ્છના રાખે નહીં કેમકે તેને સ્વાધ્યા પીધાની તથા વિષય ભોગની કંઈ પણ અપેક્ષા નથી કેમકે આ જીવ પ્રમુદથી ઉત્પન્ન થયો છે માટે જે વસ્તુ પ્રમુદ આરોગે તેજ લેવી પછી કોઈ વાતની ઇચ્છા રાખે નહીં કેમકે જે દેહ, ઇન્દ્રિય, અંતઃકરણ સર્વે સમર્પણ કરીને આત્મનીવેદની થયો છે માટે સર્વે વસ્તુ સમર્પણ કરીને દાસ થઈને રહેવું. પછી દાસને કોઈ વાતની ફીકર ચિંતા કરવી નહીં. પ્રમુદને સુખે સુખ અને પ્રમુદને દુઃખે દુઃખ માનવું. વળી પોતાને કર્તા માનવો નહીં. કર્તા તો એક પ્રમુદને જાણે ત્યારે તેનું કામ થાય.

(३३)

माटे श्रीहरि विना बीजा कोइ कर्ता छे नहि. आ जीव पोते स्त्री तथा छोकरांनो धणी थइने बेठो छे एज मोटो दोष छे केमके सर्वेनो धणी तो श्रीहरि छे तेथी एओने शरणे जवुं. जे हुं कर्ता नथी एक हरिने कर्ता मानवो एम निश्चय करिने हरिनो आश्रय करवो. बीजा को-इनो आश्रय करवो नही. ते केनी पेटे जेमके श्रीआचार्यजी महाप्रभुजीना सेवक शेठ पुरषोत्तमदास तथा एक विरक्त तेनुं नाम मधुसूदन हतुं ते बे जणा एक परवतमां गया हता त्यां एक सिद्ध आवीने ते विरक्तने मणि देवा लाग्यो त्यारे ते विरक्ते कहुं के हुं मणिने शुं करुं? मने शेर चुन जगदीश आपे छे पण आ शेठ ग्रहस्थ छे जो ते मणि ले तो तेने पूछो. पण शेठे कहुं के जो तमने शेर चुन जगदीश आपसी त्यारे दसशेर चुन मने नहि आपे शुं ? माटे जगदीशनो आश्रय छोडीने मणिनो आश्रय कोण करे ए रीते जो प्रभुनो आश्रय राखे तो काम थाय. वळी

(३४)

आ जीव गमे तेम वर्ततो होय तोपण पोताने सुखी
 मानीने वेठो छे ते कहे छे के आपणने तो जे मल्युं ते
 बरुं, ते केनी पेठे के जेम जुवारनो रोटलो मळे छे त्यां
 कहे छे, जो भाइ म्हारे छे, एवुं कोइने नथी. केमके ते
 घउंना स्वादनी खबर नथी माटे एम जाणवुं जे संतो
 षनुं मूळ ते सुख, अने तापनुं मूळ ते फल. केमके
 प्रभुनी लीलानो पार नथी ते जेम जेम पुष्टिमार्गमा
 प्रभुने चाहवानो ताप थाय तेम तेम तेने वधारे प्राप्ति
 थाय. हवे जेने मकाइनो रोटलो मळे छे ते एम जाणे
 छे के मारा जेवुं सुख कोइने नथी. पण तेने बाजरी
 तथा घउंना स्वादनी खबर नथी ते केनी पेठे जेम कोइ
 निर्धन होय तेने एक हजार रुपैया मळे त्यारे ते एम
 जाणे के मने प्रभु मल्या. केमके तेने लाख रुपैयाना
 सुखनो खबर नथी. तेम आ जीव भगवाननी सेवा
 करे छे ते एम जाणे छे के मने प्रभु मल्या. पण जेनी
 साथे प्रभु साक्षात वातो करता होय तथा सानुभाव

(૩૫)

જળાવતા હોય તો તેના સુખની શી ગણત્રી થાય ? માટે આ જીવ જો આગલ આગલ ચાલે તો તેને વધુ પ્રાપ્તિ થાય. માટે એમ જાણવું જે આ પુષ્ટિમાર્ગમાં તાપ ભાવ મુખ્ય છે. તાપ ભાવ વિના કામ થાય નહિ.

इति श्रीमद्गुलालजी महाराजकृत वचनामृत द्वादश संपूर्णम्.

वचनामृत १३ मो.

હવે એક દિવસે પૂછ્યું જે આ જગતમાં જીવ માત્રને પ્રભુની પ્રાપ્તિ કેમ થતી નથી ? ત્યાં કહે છે કે આ જીવના કલ્યાણને અર્થે જ્યારે જ્યારે ભગવાન પ્રગટ સ્વરૂપ ધરીને અવતાર લે છે ત્યારે આ જીવ ભગવાનને ઓલખતો નથી. કેમકે પ્રભુ તો કૌતુકી છે. જ્યારે શ્રીરામચંદ્રજી પ્રગટ થયા ત્યારે વાંદરાની સંગાથે વાતો કરતા અને જ્યારે શ્રીકૃષ્ણાવતાર ધર્યો ત્યારે સર્વ ગોપની સંગાથે વાતો કરતા, કેવલ ગોપની સંગાથે સ્કેલતા, આવી લીલા પ્રભુ કરતા. વલી કોઈ સમયે

(૩૬)

ભગવાન દૈત્યની સંગાથે યુદ્ધ કરતા ત્યારે કોઈ સમે
જીતતા અને કોઈ વખત હારતા વળી શ્રીકૃષ્ણ ભગવાને
ગોકુલમાં પ્રગટ થઈને ગાયો ચરાવી તથા શ્રીગોપી-
જનની સંગાથે વિહાર-રાસાદિક લીલા કરી તો ભગ-
વાન જ્યારે એવી લીલા કરે છે ત્યારે જગતના જીવ
ભગવાનને કામી કહે છે. માટે એવા પ્રભુ તે કેમ
ઓઢાયા ? વળી જ્યારે શ્રીકૃષ્ણાવતાર ધર્યો ત્યારે
જીવ કહે છે કે ભગવાન તો ક્ષીરસાગરમાં પોઢ્યા છે
એમ જાણીને શેષશાયી જે ભગવાન તેના જસ ગાય છે
પણ પ્રગટ પ્રભુ જે શ્રીકૃષ્ણ તેને કોઈ ઓઢાવે નહીં.
પ્રગટ પ્રભુને તો એક ગોપીજનેજ ઓઢાવ્યા, બીજા
કોઈએ ઓઢાવ્યા નહીં તેમ આ સમયમાં જે પ્રભુજીએ
ઘેર ઘેર પ્રગટ સ્વરૂપ ધર્યું તે જીવના કલ્યાણ સારુ
થઈને પણ આજ કાલના જીવ એમ જાણે છે જે આ
તો ઇટલે સુધી છે. અને પ્રભુ તો દ્વાપરમાં કૃષ્ણ હતા
તે આજ પ્રભુના સનમુખ શ્રીકૃષ્ણના જસ ગાય છે.

(૩૭)

તે પોતાને ભગવદ્ પ્રાપ્તિ થવા સારુ ગાય છે, પણ વિ-
દ્યમાન પ્રભુને પ્રભુ જાણતો હોય તો અવતારાદિકના
જસ શા માટે ગાય ? માટે આ જીવને પ્રગટ સ્વરૂપનો
નિશ્ચય કરવો, જે આ પ્રગટ છે તેજ પ્રભુ સાચા છે તેજ
મારા કલ્યાણને માટે આવું સ્વરૂપ ધર્યું છે. જેમ શ્રીરામ
તથા શ્રીકૃષ્ણ એ સ્વરૂપોએ પોતાના ભક્ત ઉપર કૃપા
કરી, તેમ આ અવતાર ધરીને મને કૃપા કરવા પધાર્યા
છે એમ જાણીને પ્રગટ પ્રભુનું સેવા સ્મરણ કરવું અને
પોતાને કર્તાપણું માનવું નહીં.

इति श्रीमद्भुलालजी महाराजकृत वचनामृत त्रयोदशमुं संपूर्णम्

वचनामृत १४ मो.

વળી એક દિવસે કહ્યું કે આપણા સેવ્ય શ્રીઠા-
કોરજી છે તે આનંદઘનની મૂર્તિ છે, સદા આનંદરૂપ
છે, જેમ ટાંડની પુતળી નખથી શીખ સુધી સરવે રસ
રૂપ છે તેમ પ્રભુનાં અંગ સરવે રસરૂપ છે તે રસના સમુદ્ર

(૩૮)

જે ભગવાન તેનો પાર આવે નહિ એવા સેવ્ય શ્રીઠાકો-
રજી છે. અને તે પ્રભુના શ્રીઅંગમાં રસ ઉછલીત થઈ
રહ્યો છે તેથી શ્રીઅંગને વિષે રસ ઠરી શકતો નથી તે
સારુ શ્રીમહાપ્રભુજીએ સેવ્યસ્વરૂપની આગળ પાછળ
તકીયા કરીને ધર્યા છે. વઢી કોટાનકોટિ ભક્તમાં
રમણ કરે છે. પણ તે મોહ પામતા નથી અને આ
જીવ જ્યારે રસનો અનુભવ કરશે ત્યારે પોતાના શરી-
રનું ભાન રહેતું નથી, તેનું દૃષ્ટાન્ત કે:-

જેમકે કોઈએ દારુ પીધો હોય તે પોતાના સ્વરૂ-
પનું ભાન જાણતો નથી ત્યારે તે સર્વ લોકોને ગાઢો
દે છે. જેમકે તેણે કેફ પીધાથી શરીરનું ભાન રહેતું
નથી તેથી જ્યારે કેફ ઉતરશે ત્યારે તે લોકોને કહેશે
કે મેં તમને સમજ્યા વિના ગાઢો દીધી હશે માટે તે
મારો અપરાધ ક્ષમા કરજો. પણ પ્રભુ તો રસના સમુદ્ર
છે અને કોટાનકોટિ ભક્તની સાથે વિહાર કરે છે. તો
પણ આપને મોહ થતો નથી પોતે તો તેવાને તેવાજ છે.

(૩૯)

આવા પ્રભુને શ્રીમહાપ્રભુજીએ જીવને માથે પધરાવી આપ્યા છે. આ રસના સમુદ્ર જે ભગવાન તેના એક રોમમાંથી કોટિ બ્રહ્માંડ પ્રગટ થયા છે તો તેના સ્વરૂપનું શું કહેવું માટે આ સ્વરૂપની સેવા કરવી. સેવા વિના પ્રભુ પ્રસન્ન થતા નથી. માટે તાપ ભાવ સહિત પ્રભુની સેવા કરવી પ્રભુ તો સદા આનંદ નિધાન છે, મોટામાં મોટા છે. સર્વના હૃદયમાં વિરાજમાન છે, સર્વના અંતર્યામી છે, પ્રભુ રસમય છે. “રસો વૈ સઃ” આ છે માટે તેમને કંઈ ખબર નથી એમ ન સમજવું. આ જીવ જે કર્મ કરે છે તે પ્રભુ જાણે છે. કેમકે પ્રભુનો સર્વના સાક્ષી રૂપ છે. વળી સર્વ રૂપ મટીને એકલા થઈને રહે છે અને એકલામાંથી સર્વ રૂપ પળ થાય છે આ સમર્થ એ પ્રભુ છે.

વળી ત્યાં પૂછ્યું જે મહારાજ, ઇટલી વધી સર્વત્ર હરિની ભાવના શા વાસ્તે કરવી પડી ? જે આ સ્વરૂપ તો સેવ્ય ભગવદ્ રૂપ છે. ત્યારે કહ્યું જે આ જીવ મંદ

(૪૦)

માગી છે તેથી પ્રભુની ભાવના કેવી રીતે કરી શકે મા-
ન્યાં સુધી પ્રભુનું સ્વરૂપ જાણ્યું નથી ત્યાં સુધી પ્રભુને
ભાવના કરવી, અને પ્રભુનું સ્વરૂપ જાણ્યા પછી સેવા
કરવી સ્વરૂપ જાણ્યા વિના સેવા કરવી નહિ.

इति श्री मङ्गलजी महाराजकृत वचनामृत चतुर्दश संपूर्णम्.

વચનામૃત ૧૫ મો.

एक दिवसे पूछ्युं जे महाराज अमने भगवदीयन
उक्षण कहो त्यारे कहे छे के भगवदीय तो ते
देवाः—जेणे पोतानो स्वार्थ जीत्यो छे, अने जे
वार्थ रह्यो छे ते संसारी जाणवा ते उपर दृष्टांतः—

जेमके दधिचि ऋषि पासे देवताओए आवी
मना शरीरनुं अस्थि माग्युं त्यारे दधिचि ऋषिए दे
नो त्याग करी पोताना शरीरनुं हाडकुं देवताओए
पाप्युं. अने पोते शरीरनो त्याग कयों. जेणे जीववान
ण आशा राखी नही माटे तेनुं नाम भगवदीय.

(४१)

देवता पोताना स्वार्थने लीधे मागवा आव्या तेने सं-
सारी जाणवा. केमके वृत्रासुरने मारवा सारु तथा
तुच्छ पदार्थ एवुं जे स्वर्गनुं राज्य ते भोगववाने अर्थे
देवताए दधिचि ऋषि पासे शरीरनुं अस्थि माग्युं हतुं.
ए रीते भगवदीय पासे माग्युं तो आप्युं. माटे भगव-
दीय पासे प्राण मागे तो प्राणनी पण ना पाडे नहीं
तेनुं नाम भगवदीय केमके प्राणनी पछवाडे सर्वे प-
दार्थो रह्या छे.

इति श्री मट्टुलालजी महाराजकृत वचनामृत पंचदश संपूर्णम्.

वचनामृत १६ मो.

वळी एक दिवसे कहुं जे आ जीव पोताने कर्ता
माने छे तथा ते बंधन पामे छे माटे तेनुं नाम अविद्या
कहीये. माटे ज्यारे हरि कर्ता माने त्यारे बंधन थाय
नही अने भगवद इच्छाए जे प्राप्त थाय तेमां निर्वाह
करवो तथा भगवद भजन करवुं. त्यारे त्यां पूछ्युं जे

(४२)

भक्ति ते शुं ? त्यारे त्यां कहे छे के श्रीठाकोरजी उपर
 प्रीति उपजे तथा स्नेह उपजे अने आ जगत उपर
 वैराग्य उपजे तेनुं नाम भक्ति अने सर्व वातमां भगवद्
 इच्छा माने जो गमे एटलुं कष्ट आवी पडे तोपण श्री
 ठाकोरजीनी सेवामांथी मन चलायमान थाय नही.
 पाशेर नवटांक जे मळे तेमां निर्वाह करे अने प्रभुनी
 सेवा छोडे नही. वळी बीजा कोइनी पासे सेवा करावे
 नही ते सेवानुं स्वरूप केवुं छे ते उपर दृष्टांतः—के जेम
 श्रीगिरिधरलालजीने लीलामां पधारवानी इच्छा थइ ते
 समये नेत्रमां जल आवी गयां त्यारे श्रीहरिरायजीए
 पूछयुं के महाराज केम छे. त्यारे श्रीगिरिधरलालजीए
 कहुं के माराथी श्रीद्वारकांनाथजीनी जलनी सेवा तथा
 चुननी सेवा थइ नथी केसके ए सेवा तो श्रीवल्लभकुलमां
 बने नही ए तो वैष्णवने घेर जन्म होय तो बने माटे
 मांरो जीव सेवामां रह्यो छे. ए रीते श्रीगिरिधरलालजीए
 कहुं. माटे एवुं सेवानुं स्वरूप जाणीने बीजा कोइनी

(४३)

पासे सेवा करावे नही. ए रीते दिनप्रतिदिन सेवामा
भाव वधतो जाय तेनुं नाम सेवा जाणवी.

इति श्रीमद्गुलालजी महारामकृत वचनामृत सोळमुं संपूर्णम्.

वचनामृत १७ मो.

एळी एक दिवसे पूछ्युं जे तामस भक्ति ते शुं ?
त्यां कहे छे के जीव आखो दिवस क्रोधमां फर्या करे,
कोइनुं बोळ्युं गमे नहि, करे थोडुं ने कहे घणुं, तथा
कोइनी मोटाइ देखी शके नहि तेनुं नाम तामस भक्ति,
हवे कहे छे के ज्यां सुधी नवधा प्रकारनी भक्ति होय
त्यां सुधी प्रभुनी प्राप्ति थाय नहि अने ज्यारे दशमी
भक्ति प्राप्त थाय त्यारे तेने भगवत्प्राप्ति थाय. हवे ते
भक्तिनुं स्वरूप कहे छे. अहर्निश भगवानना चरणार-
विंदमां स्नेह रहे, निमिष मात्र पण मन चलायमान
थाय नही ने श्रीठाकोरजीनी सेवा करे ते एम जाणे
जे हं करतो नथी अने सेवाना फलनी इच्छा राखे नही

(૪૪)

માટે જો પોતાને કર્તા માને તો કામનાં રહે પણ એ તો અકર્તા છે તેથી એમ જાણે છે તો તેવાને ભગવદ્લીલાની પ્રાપ્તિ થાય. માટે એમ સમજવું કે જેને કોઈ પદાર્થની ઇચ્છા હોય તેના ઉપર પ્રભુ ધ્યાન છે પ્રભુ એમ જાણે છે કે જે જીવે મારું સ્વરૂપ જાણ્યું નહીં માટે એ ઓછો છે અને જે ભગવદીય છે તે તો એમ જાણે છે કે અહો ! પ્રભુજી મને તો જન્મોજન્મ સેવા કરાવજો. પણ તેને વીજી કંઈ વાસના ઉપજે નહીં તેને તો એક શ્રીઠાકોર-જીમાં પ્રીતિ છે તેથી તેને વીજું કંઈ ગમતું નથી. વઢી ભગવદીય એમ જાણે છે કે પ્રાણી માત્રના હૃદયમાં ભગવદ્ વિરાજે છે એમ જાણીને સર્વે પ્રાણી માત્રમાં દયા રાખે છે. વઢી જીવ માત્રમાં કોઈને ઓછો જાણે નહીં, ઓછો તો એક શ્રીઠાકોરજીને જાણે. પોતાને સર્વનાથી હલકો જાણે. તેને સર્વોપર ભગવદીય કહીયે.

વઢી ભગવદીય કેવા છે કે શ્રીશુકદેવજી જેવા કે જેમને ભગવાનના જસ પ્રિય છે. માટે જે કોઈ પ્રભુ-

(૪૫)

ના જસ ગાય છે તેનેજ પ્રભુ ઘણા પ્રિય લાગે છે તેને પ્રાણથી પણ પ્રિય લાગે છે. માટે પ્રભુના જસ ઉપર ભાવ રાખવો. તેથી કરીને સારસ્વત કલ્પના જે શ્રીઠાકોરજી શ્રીપૂર્ણપુરુષોત્તમ તેમની પ્રાપ્તિ થાય. પછી પ્રભુજી ભક્તને પોતાના જેવો કરે, પોતાનો મિત્ર કરીને પોતાનો વૈભવ આપે, તથા અષ્ટ સિદ્ધિ આપે. પણ જે ભગવદીય છે તે તો કંઈ લેતા નથી તે તો ભગવાનની સેવા તથા ભગવાનને પુરુષાર્થ માને છે એમ જાણીને સેવા ભજન શ્રદ્ધાપૂર્વક કરવું અને બીજા કોઈનો આશ્રય કરવો નહીં. ભગવદ્દેવતા જે મળે તેમાં નિર્વાહ કરવો. વળી કોઈનો દોષ જોવો નહીં સંતોષ રાખવો અને સેવા ભજનમાં પોતાને કર્તા માનવો નહીં અને વળી હાથ જોડીને એમ કહેવું કે હે પ્રભુ ! હું તો મહા નીચ છું. પાપીમાં પાપી છું, પણ હું આપની શરણ છું હવે જેમ આપની ઇચ્છા આવે તેમ કરો. સારી કૃતિ સામે જોશો નહીં એમ મન, વચન, અને કર્મ વડે આધીન

(૪૬)

થઈ રહેવું એવો ભાવ રાખવો. ત્યારે પ્રભુને દયા આવે ત્યારે આ જીવનું કામ થાય. કેમ જે પ્રભુતો દયાનિધાન છે તેથી દીનભગવદીય પ્રભુને વહુ પ્રિય લાગે છે.

इति श्रीमद्गुलाजी महाराजकृत वचनामृत सप्तदशमो संपूर्णम्.

— — —
વચનામૃત ૧૮ મો.

વઢી એક દિવસે કહ્યું કે જીવ સેવા ભજન કરશે પળ મન લૌકિકમાં રાખશે તો તેથી લોક રીઝશે પણ પ્રભુ નહીં રીઝે માટે જો પ્રભુને પ્રસન્ન કરવા હોય તો લૌકિક કામના છોડીને સેવા કરે તો પ્રભુ પ્રસન્ન થાય. એ રીતે ભક્તિમાર્ગ તો અતિ દુર્લભ છે. ભક્તિ કેને કહેવી? તો કહે છે કે ગર્જેન્દ્રને ઝુંડથી છોડાવ્યો. તે કંઈ ભક્તિ નહીં. વઢી દ્રૌપદીનાં ચીર પૂર્યાં તે પણ ભક્તિ નહીં. અર્જુનના સારથી થઈને રથ હાંક્યો તે પણ ભક્તિ નહીં. શ્રી જસોદાજીએ દામળે બાંધ્યા અને ભાગ્યા ને મૃતિકા

(४७)

खाइने चौद ब्रह्मांड देखाड्या ते पण भक्ति नही, वळी
ज्यारे इंद्रकोप थयो त्यारे गोपगोपीओए कहुं के अमारी
रक्षा करो त्यारे श्रीठाकोरजीए गिरिराज धारण करीने
सर्वेनी रक्षा करी ते पण भक्ति नही वळी श्रीयमुनाजीए
श्रीठाकोरजीना चरणस्पर्श करवानो मनोर्थ कयों तेथी
जल उंचां चड्यां त्यारे श्रीवसुदेवजीने डर लाग्यो त्यारे
श्रीठाकोरजीए चरणस्पर्श कराव्या त्यारे श्रीयमुनाजीए
मार्ग दीधो ते पण भक्ति नहि वळी अंतर्धान ली-
लामां गोपीजनो विप्रयोगमां वनवनमां डोल्यां ते
पण भक्ति नही. माटे ज्यां सुधी निरुपाधि प्रीति उपजे
नही त्यां सुधी भक्ति जाणवी नही. त्यां पूछ्युं जे
महाराज भक्तिनुं स्वरूप केवुं छे ते कहो. त्यां कहे छे
के आ देहने अहंता ममता छुटे, तथा हूं ने मारुं मटे,
त्यार पछी निरुपाधि प्रीति उपजे, तथा भक्ति करे, जेमां
कशी वातनी कामना छे नही. एक प्रभुना चरणार-
विंदनी कामना राखे. पोताने अर्थे कंड पण मनोरथ

(४८)

करे नहीं; अहर्निश भगवत्सेवा, भगवद्भजन कर्ना करे, पोताना उच्चारनी कामना राखे नहीं, केवल प्रभु-
नुंज सुख विचारे, देह धर्यानुं कार्य तो एक सेवाज छे
एम माने, बीजी कोइ बात हृदयमां आवे नहीं,
सर्वे वासना रहित सेवा करे, त्यारे प्रभु प्रसन्न थाय
एवुं भक्तितनुं स्वरूप छे.

इति श्रीमद्गुलालजी महाराजकृत वचनामृत अष्टादशमो संपूर्णम्.

वचनामृत १९ मो.

हवे एक दीवस दिक्षिते पूछ्युं जे महाराज आजीव
सेवा करे छे, स्मरण करे छे पण तेने हुं ने मारुं मटतुं
नथी त्यारे तेने भगवत्प्राप्ति क्यांथी थाशे? त्यां कहे छे
के जे कोइ श्रीठाकोरजीनुं स्वरूप जाणीने सेवा करशे
तेने प्राप्ति थाशे. वळी आ पुष्टिमार्गने विषे ताप भाव
मुख्य छे ते तापभाव केने कहेवो ते उपर दृष्टांत:-

जेमके कोइ स्त्रीनो पति परदेशमां गयो होय तो

(४९)

तेनी स्त्री घणो विरह ताप करे छे. के हवे मारो पति
थ्यारे आवशे. एम करतां करतां केटलाक दिवसमां
तेनो पति घेर आव्यो पण पोतानी स्त्री साथे कंइ बोले
नही त्यारे ते स्त्री कहे छे के मारा पति गाम गया हता
थ्यारे तो शुं करीए पण हवे आव्या छे तो पण मारी साथे
गोलता नथी. ते बोल्या विना केम रहेवाय ? हुं दुःख
होने कहुं, माटे आ जीव्याथी तो मरवुं भलुं. आ मारा
अंतरना दुःखनी बात कोने कहुं. मने तो खायुं पीवुं
कंइ भावतुं नथी, मारा पति हाथ आव्या पण में
मोगव्या नही. एम कहे छे. त्यारे तेनी साथण कहे छे
ह वाइ ! तारो पति तारी साथे बोलतो नथी तेनी अमने
मी खबर पडे ? हुं जाणुं छुं के ए जीव्याथी तो मुवा
ल्ला. ए रीते ए लौकिक धणी उपर एवो भाव राखे छे
ण आ धणी तो चौदलोकनो नाथ छे ने ते जन्म ज-
मनो पति छे, वळी ते प्रभु केवा छे के जेना एव
ममांथी कोटी कोटी ब्रह्मांड उत्पन्न थया छे. तो एव

(૫૦)

ધળી જ્યારે આપણી સાથે બોલે નહીં, ચાલે નહીં. તો તેમના તરફનો તાપ કોઈ જીવને થતો નથી એ વાત બહુ ઓછી છે. માટે તાપ ભાવ સર્વથા જોડે. આ માર્ગમાં તો તાપ ભાવ મુખ્ય છે માટે જેના ઉપર શ્રીમહાપ્રભુજી પ્રસન્ન થાય છે તેને તાપ ભાવનું દાન કરે છે.

इति श्रीमद्गुलालजी महाराजकृत वचनामृत एकोनविंशतितमो संपूर्णम्.

વચનામૃત ૨૦ મો.

હવે એક દિવસે પૂછ્યું જે મહારાજ પુષ્ટિમાર્ગના શ્રીઠાકોરજીનું સ્વરૂપ કહો. અને મર્યાદામાર્ગના શ્રીઠાકોરજીનું સ્વરૂપ કહો. પુષ્ટિમાર્ગના શ્રીઠાકોરજી કેવા છે કે જેમ કોઈ પોતાના છોકરાને ઘરમાં રમાડે છે અને મુખચુંબન કરે છે અને અતિ દીનતાએ કરીને બોલે છે અને જેમ ઘેલો થઈ જાય તેમ છોકરાની સાથે બોલે છે ત્યારે તેને પોતાના શરીરનું ભાન રહેતું નથી તો એવા ભાવે કરીને પુષ્ટિમાર્ગના શ્રીઠાકોરજીનું સ્વરૂપ જાણવું.

(५१)

हवे मर्यादा मार्गना श्रीठाकोरजीनुं स्वरूप
कहे छे के तेज पुरुष ज्यारे राजानी सभामां जाय छे
त्यारे पोताना छोकराने खीजे छे के तमे अहिं केम
आव्या ? एम बोले छे तेनुं कारण के त्यां तेने मर्यादा
आवे छे माटे ए रीते मर्यादा मार्गना श्रीठाकोरजीनुं
स्वरूप जाणवुं.

इति श्रीमद्दुलालजी महाराजकृत वचनमृत विंशतितमो संपूर्णम्.

वचनमृत २१ मो.

वळी एक दिवसे कहुं जे श्रीठाकोरजीने अन्य
देवनुं भजन गमतुं नथी. तथा वैष्णवनो द्रोह गमतो
नथी त्यां पूछुं जे अन्यनुं भजन ते शुं ? त्यां कहे
छे के श्रीठाकोरजी वीना कोइनो आश्रय करवो नही
केमके अन्याश्रय प्रभुने सर्वथा गमतो नथी. त्यां वळी
रामजीए पूछुं जे महाराज तमे कहो छो के अन्या-
श्रय तथा वैष्णवनो द्रोह न करवो पण हे महाराज!

(૫૨)

પ્રભુ વીના કોઈને જાણતો નથી તે અન્યાશ્રય કેમ કરે તે કહો ? અને વૈષ્ણવનો દ્રોહ તે શું ? ત્યાં કહે છે કે કૃષ્ણ વિના બીજું કંઈ જોવું તેજ અન્યાશ્રય. માટે તે અન્યાશ્રય ન કરવો તથા વૈષ્ણવનો દ્રોહ પણ ન કરવો વળી ત્યાં કહ્યું કે પ્રભુ કોણે જોયા છે ? તો કહે કે શીવજી, બ્રહ્માજી, નારદજી, સનકાદિક, ભરતજી, શુકદેવજી, એ સર્વે મોટા છે પણ સર્વોત્તમ પ્રભુને જાણતા નથી તો બીજાની શી વાત કહીયે. સનકાદિક છે કોઈ સમય સમાધીમાં બેસે છે ત્યારે ઘડી બે ઘડી સર્વાત્મ ભાવે કરીને પ્રભુને દેખે છે બીજા કોઈ જાણતા નથી. ઘણું તો શું કહિયે પણ સર્વાત્મભાવ થવો બહુ કઠણ છે અને પ્રેમજીએ એટલી સેવા શ્રીનાથજીની કરી પણ શ્રીવલ્લભકુલની કાની તેણે રાખી નહીં.

इति श्रीमद्दुर्गाजी महाराजकृत वचनामृत एकविंशतितमो संपूर्णम्.

(५३)

वचनाष्ट २२ मो.

वळी एक दिवसे कहुं के “राइ जेटली सेवानुं
फल मेरु समान प्रभु माने छे” पण राइ जेटली सेवा
ते शुं? ते आपणे जाणता नथी ते तो सर्व प्रभुने
हाथछे. प्रभु राइनो मेरु करे तो थाय अने मेरुनो राइ
करे तो पण थाय एवा समर्थ छे. माटे प्रभुनीज
सेवा करवी तो प्रभु प्रसन्न थाय माटे जे रीते प्रभु
प्रसन्न थाय ते करवुं. हवे एक दीवसे नारदजीए
ब्रह्माजीने कहुं के महाराज तमे तो प्रभु छो. त्यारे
ब्रह्माजीए कहुं के प्रभु तो बीजा छे, त्यारे नारदजीए
पूछयुं के बीजा प्रभु ते कया? तो ब्रह्माजी कहे छे:-
प्रथम तो ? अंड थयुं, तेमांथी एक वैराट थयुं, अने
वैराट तेज रूप भगवान छे, अने तेना नाभीकमलमांथी
हुं थयो छुं. वळी ते प्रभु साक्षी थइने जोवावाळा छे ते
वैराटमांथी आ जमत प्रगट थयुं छे. आ जगतने प्रभु
जेम नचावे तेम नाचे छे, सर्वना कर्ता तो पांते छे

(૫૪)

અને તે પ્રભુને પાપ તથા પુન્ય કંઈ લાગતું નથી. જેમ
કે ચૌદલોકમાં આકાશ જેમ વ્યાપક છે તેમ ભગ-
વાન પણ સર્વ વ્યાપક છે તેથી તેનું અજવાલું સર્વ
ઠેકાળે થઈ રહ્યું છે. જેમકે સ્થવારે સૂર્ય ઊગશે ત્યારે
સહુ કોઈ દેખશે ને સૂર્ય ઊગ્યા પછી જેને જેવાં કર્મ
કરવાં હોય તે તેવાં કર્મ કરે છે. તેમાં કોઈ પાપ કરે
છે કોઈ પુન્ય કરે છે તે પાપ ને પુન્ય સુર્યના પ્રકા-
શથી થાય છે પણ તે સૂર્યને લાગતું નથી. તેમ પ્રભુને
પણ કંઈ પાપ કે પુન્ય લાગતું નથી. માટે જે જેવાં કર્મ
કરશે તે તેવાં કર્મ ભોગવશે જે પુન્ય કરશે તે સારું
પામશે ને પાપ કરશે તે નરસું પામશે પણ પ્રભુને તો
કંઈ લાગતું નથી. ત્યાં પૂછ્યું કે આ જગત્માં કયા
પ્રભુની સેવા કરવી, તથા કેનું સ્મરણ કરવું, ત્યાં કહે છે
કે, ભજવાના તો પ્રભુ ન્યારા છે તે તો સર્વોપર છે વળી
તે પ્રભુ કોઈના હાથમાં આવે એમ નથી, જો કોટાન-
કોટી સાધન કરે તો પણ તેનો પાર પમાતો નથી.

(५५)

त्या वळी पूछ्युं के एवा प्रभुनी प्रात कम थाय ? त्या
 कहे छे के, अहरनीश ए स्वरूपमां विकल रहे ते केवी
 रीते के प्रभुना विरहमां पोतानुं अनुसंधान रहेतुं नथी.
 एम सदाकाळ तापयुक्त रहे तो प्रभुने दया आवे.
 पण ज्यां सुधी एवो भाव आवे नही त्यां सुधी प्रभु
 प्रसन्न थाय नही. वळी आ जीव एम जाणे के हुं
 कथा सांभळीने ज्ञानी थइने प्रभुने प्रसन्न करुं पण ए
 रीते प्रभुनी प्राप्ती थाय नही. त्यां वळी पूछ्युं के प्रभु
 केवा जीव उपर प्रसन्न थाय छे त्यां कहे छे के जे
 जीव एम जाणे के हुं तो मूर्ख लुं, एवुं समजीने
 अणसमजु थइने रहे अने मनमां विरह भावना राखे
 के प्रभुजी मने क्यारे मळशे हुं तो कंइ समजतो नथी
 हुं कंइ प्रभुने जाणतो नथी अने जे मोटा भगवदी
 छे तेने तो प्रभु मल्या छे पण मारे प्रभु मळवानी शी
 आशा ? ए रीते दीन थइने निराश थाय तथा निरंतर
 विरहभावना करे त्यारे एवा दीन जीव उपर प्रभु

(૫૬)

કૃપા કરે માટે જ્યારે પ્રભુને દયા આવે ત્યારે કામ થાય.

इति श्रीमद्गुलालजी महाराजकृत वचनামृत बावीशमो संपूर्णम्.

वचनामृत २३ मो.

વઢી એક દિવસે કહ્યું જે આ પ્રાણીમાત્રમાં ભગ-
વાનનું તેજ રહ્યું છે તે કેવી રીતે? કે જલમાંથી જીવ
થાય છે, પૃથ્વીમાંથી જીવ થાય છે, આકાશમાંથી જીવ
થાય છે, સ્ત્રીઓમાંથી જીવ થાય છે એમ કીડીથી બ્રહ્મા
પર્યંતની ઉત્પત્તિ જાણવી. વઢી જેમ સૂર્યના ઊગવાથી
પ્રકાશ થાય છે તેમ પ્રભુ પોતા પાસે પળ છે ને જગ-
તમાં પળ છે. સૂર્યનું તો એક દૃષ્ટાંત છે. હવે આ સર્વ
જગત પ્રભુના વૈરાટમાંથી ઉત્પન્ન થયું છે તે પ્રભુની
ઇચ્છામાં આવે ત્યાં સુધી રાખે અને ઇચ્છામાં આવે
ત્યારે પ્રલય કરે એ સર્વ પ્રભુનો વિલાસ છે જે સંસારી-
જીવ છે તેને તો સંસારજ ફલ છે પળ તેમાં જે સુકૃત્ય
કરે તે પિત્રુલોકને પામે છે. વઢી તે કરતાં શાઢા,

(५७)

यज्ञादिक करे तो ते देवलोकने पामे, हवे जे मर्यादा
मार्गना जीव छे ते पोताना देहने कष्ट आपे छे अने
आत्मानुं सुख विचारे छे. पण पुष्टिमार्गीय जीव छे
ते तो केवल प्रभुनुंज सुख विचारे छे. पोतानी देह
तथा आत्मानुं सुख विचारता नथी एम जाणीने
पुष्टिमार्गीये सदा विरहताप करवो. विरह करतां
पोतानी देह सुकाइ जाय जेम मर्यादामार्गीनो देहसा-
धन करतां सुकाइ जाय तेम पुष्टिमार्गीनो देह विरह
करतां सुकाइ जाय तो पण प्रभु उपरनो स्नेह एवो
ने एवो रहे तेनुं नाम पुष्टिमार्गीय भगवदीय जाणवा.

इति श्रीमद्गुलालजी महाराजकृत वचनामृत त्रैवीशमो संपूर्णम्.

वचनामृत २४ मो.

वळी एक दीवसे कह्युं जे पोताना सेव्य स्वरूप
श्रीठाकोरजीनुं स्वरूप केवुं छे ते स्वरूपने विषे

(૫૮)

પ્રતિમાની ભાવના કરવી તે કેવી રીતે કે જ્યારે શ્રીઠા-
કોરજી અનોસર થાય ત્યારે સેવા તથા ચરણસ્પર્શની
ભાવના કરવી તેનું નામ પ્રતિમાની ભાવના જાણવી.
પણ જેને સ્વરૂપને વિષે કંઈ ચીંતવન રહે નહીં તે પ્રતિ-
માનો ભાવ નહીં. પ્રતિમાના ભાવનો સાક્ષી કોને જા-
ણવો ? ત્યાં કહે છે કે તેનું મન છે તેજ સાક્ષી છે.
માટે જે પોતાના મનને નિશ્ચય કરશે તે પ્રતિમાનો
ભાવ જાણશે માટે જે કોઈ શ્રીઠાકોરજીને રસમય
જાણીને સેવા કરશે તો તેનું કામ થશે માટે પ્રભુ ઉપર
સ્નેહ રાખવો વળી પ્રભુના જસ ગાવા, જે કોઈ પ્રભુના
જશ ગાય છે તેને આનંદ આવે છે પછી તે જીવ ધર્મ
સહિત પ્રભુના જસ ગાતાં ગાતાં વિરહ કરીને પછી
રુદન કરે છે પછી તે જીવ ધર્મ છોડીને ધર્મી જે ભગ-
વાન તેને પામે છે. વળી આ જીવ કથા સાંભળતાં
આનંદ પામે છે તે ધર્મ સહીત કથા સાંભળતાં સાંભ-
ળતાં પછી વિરહતાપ કરીને રુદન કરે વળી આ જીવ

સેવા કરીને આનંદ પામે છે તે ધર્મ સહિત સેવા કરતાં કરતાં વિરહતાપ કરીને રુદન કરે છે તે એમ જાણે જે મને પ્રભુ ક્યારે મળે, અને પ્રભુ ક્યારે કૃપા કરે, ત્યારે તે જીવ ધર્મી જે ભગવાન તેને પામે. ત્યાં વઢી પૂછ્યું જે ધર્મ તે શું અને ધર્મી તે શું? ત્યાં કહે છે કે ધર્મી તે પુરુષોત્તમ અને ધર્મ તે તેને રહેવાનું મંદીર તાળવું.

इति श्री मट्टकालजी महाराजकृत वचनामृत चोवींशमो संपूर्णम्.

वचनामृत २५ मो.

વઢી એક દીવસે કહ્યું જે આ જગતને મુકો ને દેવ્ય દ્રષ્ટિથી ભગવાનને જુવો કેમકે પ્રભુને કપટભાવ મતો નથી ત્યાં કહ્યું કે કપટ તે શું ? ત્યાં કહે છે કે આ સર્વે વસ્તુ પ્રભુની ઉપજાવેલ છે પણ તેનો માત્રિક આ જીવ થઈને બેઠો છે તેથી કરીને પ્રભુ પ્રસન્ન નથી તું વીચારકર કે જ્યારે તું આવ્યો છે ત્યારે

(६०)

एकलोज आव्यो हतो अने जइश त्यारे पण एकलोज जइश तारी साथे कोइ पण आवशे नही तो पछी तारो कोण धणी थशे? माटे तें जे पोतानुं मान्युं छे ते सर्वे भगवानने अर्पण कर तो प्रभु प्रसन्न थशे केम के आपणो आत्मा भगवानने सोंपीए ने जे पदार्थ आपणी पासे होय ते सोंपीए त्यारे काम थाय. वळी स्वभाव पण शील राखवो तो प्रभुजीने गमे माटे जो आत्मा सोंपीए ने आत्म संबंधी वस्तु न सोंपीए तो प्रभुजीने गमे नही केमके एक सुजातीथी बने नही वे सुजातीथी बने. एम जाणीने प्रभूथी कपट राखवुं नही. केमके प्रभूने कपटभाव गमतो नथी प्रभूने तो शुद्ध भाव गमे छे. बोलवुं साचुं ने आचरवुं खोटुं तेथी कंइ प्रभू प्रसन्न थता नथी.

इति श्री महुलाळजी महाराजकृत वचनामृत पंचविंशमो संपूर्णम्.

(૬૧)

વચનામૃત ૨૬ મો.

વઢી એક દીવસે કહ્યું જે આ જગત માત્ર પ્રભૂની
લીલા છે માટે આ જગત પ્રભૂની લીલા જાણે તેનું નામ
ભગવદીય. માટે મોટા ભગવદીય છે તે તો આ જગત
પ્રભૂની લીલા માને છે. શ્રીશુકદેવજી તથા નારદજી
આદિ લઈને જગતની લીલા જુવે છે તેઓ તો સર્વે આ
જગતમાં ભગવાનને જુવે છે. શ્રીભગવાને રાસાદિક
લીલા કરી તેને ભગવદીયે તો ભગવાનની લીલા જાણી
પણ શીશુપાલાદિક જે અસુર હતા તેણે કહ્યું કે કૃષ્ણ
તો કામી છે, અને ભગવદી ભગવાનની લીલા ગાય
છે અને આપણને તો લૌકિક દ્રષ્ટિથી વિપરીત લાગે
છે પણ પ્રભૂની તો સર્વે લીલા છે તે કેની પેઠે તેનું
દ્રષ્ટાંતઃ—જે લૌકિકમાં કોઈનો વિવાહ થાય છે ત્યારે
વેવાઈને ફટાણામાં ગાઢો દે છે. હાંસી, મશ્કરી કરે
છે તે સર્વ મીઠી લાગે છે. પણ તે ગાઢો કંઈ મીઠી
નથી લાગતી તેનો સ્નેહ મીઠો લાગે છે. પણ જો કોઈ

(૬૨)

દ્રેષથી ગાઠો દે તો ક્રોધ ઉપજે છે તેમ પ્રમૂની તો સર્વે લીલા છે તે લીલામાં જે સ્નેહ રાખે તેનું નામ ભગવદીય. અને જેને દ્રેષ આવે તેને આસુરી જાણવા. પ્રમૂની તો એ બેડ લીલા છે એમ જાણે ત્યારે પ્રમૂજી પ્રસન્ન થાય.

इति श्रीमद्गुलाजी महाराजकृत वचनामृत छवीशमो संपूर्णम्.

वचनामृत २७ मो.

વઠી એક દીવસે કહ્યું કે જ્યારે વઠદેવજીને ભગવાને રાસ રમાડ્યા ત્યારે ત્યાં દૈત્ય આવ્યો તે ભક્તને હરી ગયો તે ભગવાને જાણ્યું તેથી દૈત્ય પાસેથી ભક્તને મૂકાવ્યા અને દૈત્યને માર્યો. હવે જે ભક્તને દૈત્ય હરી ગયો તેનું કારણ એ છે જે તે ભક્તનો ભાવ અનન્ય હતો તેથી તેને દૈત્ય હરી ગયો. માટે ભગવદીને અનન્ય ભાવ રાખવો. વઠી કહ્યું કે શ્રીકૃષ્ણ જે શ્રીપૂર્ણપુરુષોત્તમ છે તેની પ્રાપ્તિ શ્રીમહાપ્રમુજીની કૃપાથી થાય છે.

(६३)

श्रीभगवानना बीजा अवतार तो घणा थया छे. जेटला भगवानना मस्तकना केश छे तेटला भगवानना अवतार छे पण ते कोइथी भगवद् प्राप्ति थाय नही.

वळी पूछ्युं जे महाराज महाभारतमां जेने भगवाने मार्या तेने वैकुण्ठनी प्राप्ति थइ ते तो ठीकज थइ पण केटलाकने अर्जुने मार्या छे अने केटलाकने भीमे मार्या छे अने केटलाकने बलदेवजीए मार्या छे पण ते सर्वेने पोताना लोकनी प्राप्ति थइ, सर्वेने वैकुण्ठ मल्युं तेनुं कारण शुं तो कहुं के ते बधाने भगवाने मार्या छे बीजानुं तो एक निमित्त मात्र छे “ निमित्त मात्रं भव सव्य साचिन् ” तेथी पोताना लोकनी प्राप्ति थइ एम जाणवुं.

इति श्रीमद्गुलालजी महाराजकृत वचनामृत सत्तावीशमो संपूर्णम्.

वचनामृत २८ मो.

वळी एक दीवसे पूछ्युं के जे काम आपणे म-

(६४)

नमां धरीए छीए अने ते सिद्ध थाय छे त्यारे आपणे मानीए छीए के आपणुं धार्युं थयुं. ने जो धार्युं न होय तो थाय नही. पण जे काम आपणे धार्युं न होय ते काम थाय छे तेनुं कारण शुं ? त्यां कहे छे आपणुं धार्युं तो कंड पण थाय नही. सर्वे प्रभुनुं धार्युं थाय छे. हवे कहे छे के जेटला प्रभूना अवतार थया छे पण तेना प्रागव्य समयमां कोइ प्रभूनुं स्वरूप जाणतुं नथी माटे जो प्रभू कृपा करे तो स्वरूप जणाय नही तो प्रभूनुं स्वरूप जणाय नही. केमके प्रभूने विषे विरुद्ध धर्म छे. केवी रीते के ज्यारे श्रीयशोदाजीने घेर प्रगट थया त्यारे प्रभू साधारण बाळकनी पेठे क्रीडा करे जो स्तन पान करावे तो करे, नही तो रुदन करे. वळी स्तनपान करतां बगासां खाय छे अने मृतिका खाइने चौदलोक मुखमां देखाडे छे अने वळी पोतानी माया वडे भूलावी दे छे. वळी श्रीयशोदाजीए उलुखले बांध्या त्यारे नेत्रसुपोछुं नही, एवी लीला पण देखाडी. तथा शक-

(૬૫)

પ્રસુરને માર્યો, અને કાલીનાગ નાથ્યો, એવા અનેક
ચરિત્ર કરતા જાય પણ પાછા મોહ ઉપજાવી પોતાનું
આહાત્મ્ય ભૂલાવતા જાય છે. માટે વાલ્લીલામાં પ્રભુ
જાણાય નહીં પણ પ્રભુ જે જે મૌટાં પરાક્રમ કરે છે તેના
છિછથી ભગવદીયો જસ ગાયછે ત્યારે પ્રભુના સ્વરૂપની
બર પડે છે તેમ આપણા ઘરમાં શ્રીઠાકોરજી વિરાજે
તેને બેસાડીએ તો બેસે છે પોઢાડીએ તો પાંઢે છે અને
તે ભોગ ન ધરીએ તો ભૂંચ્યા રહે છે પણ તે પ્રભુને
ચૂંચ્યાનો શોક નથી કેમકે પોતે પૂર્ણાનંદ છે તેને હર્ષ
શોક કંઈ છે નહીં. પણ ભગવદીયે તો પ્રભુ ઉપર વાલ-
ભાવે વાત્સલ્યતા રાખવી. અને આ સમયમાં પ્રગટ
સ્વરૂપ વિરાજે છે પણ તેના સ્વરૂપને કોઈ ઓઢાવતું
નથી માટે એવા પ્રભુ તો ભાગ્ય હોય તોજ જણાય અને
ભગવદી છે તે ભગવાનના પરાક્રમ જાણ્યા વીના ભગ-
વાનને માને છે તેથી તેનું કામ થાય છે માટે પ્રભુ
ઉપર સ્નેહ આસક્તિ ઉપજ્યા વિના પ્રભુ પ્રસન્ન થઈ

(૬૬)

નથી. એ રીતે એક દીવસે કહ્યું હતું.

इति श्रीमद्भुक्तलजी महाराजकृत वचनामृत अष्टावीशमो संपूर्णम्.

વચનામૃત ૨૯ મો.

વઠી એક દીવસે કહ્યું કે ભગવાનના ચરિત્રનો કોઈ પાર પામતું નથી કેમકે તે સર્વે અવતારના અવતારી ભૂત છે. બ્રહ્માજીએ નારદજીને કહ્યું જે અમે પ્રભુના ચરિત્રનો પાર પામ્યા નથી. શેષજી હજાર મુખથી પ્રભુના જશ ગાય છે, તો પણ પાર પામતા નથી, એવા આદિ સનાતન છે. એવા મોટા બ્રહ્માદિક છે તે પણ પ્રભુની લીલાનો પાર પામતા નથી તો બીજાની શું વાત કહીએ. હવે ત્યાં પૂછ્યું કે એવા પ્રભુજી પ્રાપ્ત કેમ થાય ? એમ નારદજીએ બ્રહ્માજીને પૂછ્યું. ત્યાં કહે છે કે એવા મોટા ભગવદીય છે તે પણ ભગવાનની લીલા સમુદ્રનો પાર પામતા નથી તો આજકાલના જે જીવ સ્ત્રી શુદ્રાદિક એવાની શું મતી થશે ? ત્યાં કહે છે કે જે કોઈ જીવ

(૬૭)

પ્રભુને સર્વાત્મ ભાવે કરીને ભજશ તો તેનું કામ થશે. વઢી મોટા ભગવદીયો જે માર્ગે ચાલ્યા છે તે માર્ગે ચાલે તો પ્રભુને પામે. વઢી જે રીતે આપણા ગુરુ પ્રજ્ઞા કરે તે પ્રમાણે ચાલે તો પ્રભુ પ્રસન્ન થાય પણ જો એક પોતાને કર્તા માનીને ચાલે તો સર્વે નિષ્ફલ રાય. તે ઉપર દ્રષ્ટાંત:-

જેમકે આપણે કોઈ જાતીનો સ્પર્શ કરીએ ત્યારે કહે શું કે હું છોવાણો ? તે જો પોતાને કર્તા માને છે તો એમ કહેવાય છે માટે જે પોતાને કર્તા માને છે તેના ઉપર પ્રભુ યજી છે. એ રીતે જે સેવા સ્મરણ કરે છે અને કહે છે કે એ મેં કર્યું તો તે છોવાણો જાણવો. તે પોતે સર્વથી અધિક હતા તો પણ પોતાપણું માન્યું. ત્યારે સર્વે યોયું માટે પ્રભુને પામવાનાં જે જે સાધન છે તેનો કર્તા પ્રભુજ છે. એમ માનવું. વઢી આ દેહ ગયા પછી તેની ત્રણ ગતી થાશે. વીષ્ટા, ક્રમી અને મસ્મ. એ ત્રણ ગતી થાય છે. માટે આ સર્વે જીવ કાઢના

(६८)

भक्षकरूप छे तो पण आ जीवने हुं ने मारुं मटतुं नथी तथा संसारमां स्त्री पुत्रादिकमां आसक्ती राखे छे माटे ए तो नर्कनुं ठेकाणुं छे. माटे ज्यारे आ जीवने हुं ने मारुं मटशे, त्यारे ते प्रभुने भजशे अने भजशे तो ज ते प्रभुने पामशे. वळी पोताना शरीरनुं सुख विचारवुं नही. आपणो देह तो मलमूत्रनो भरेल्ले छे एम जाणीने देह उपर प्रीति न करे. सर्वना धणी तो एक प्रभुज छे. माटे एम समजवुं के हे प्रभु ! जेम तमने गमे तेम करो. केमके आ देह प्रभुनो छे. एम कषट मूकीने जाणशे तेना उपर प्रभुजी प्रसन्न थाशे तेम प्रभुजी एम कहे छे के तुं तारी सत्ता सहीत मारे शरणे आव केमके ए सत्ता कंड तारी नथी पण ज्यारे तुं माराथी विमुख थयो त्यारे तें ते सत्ता पोतानी मानी छे तेथी तुं आसुरी थयो लुं. मांटे भगवदीय तो तेने जाणवा के पोतानी सत्ता प्रभुने सोंपे. त्यारे काम थाय.

इति श्रीमद्बुद्धालजी महाराजकृत वचनामृत ओगणत्रीशमोसंपूर्णम्.

(६९)

वचनामृत ३० मो.

वळी एक दीवस नारदजीए ब्रह्माजीने पूछयुं के
हाराज ! आ ब्रह्मांड मोटुं छे के भगवान मोटा छे ?
वळी आ ब्रह्मांडथी भगवान थया छे के भगवानथी
ब्रह्मांड थयुं छे ? तयारे ब्रह्माजीए कह्युं के आ विंध्या-
चळ पर्वत चारसैंयोजन उंचो छे, तथा चारसैंयोजन
पोहोळो छे, पण तेनुं आधी दैवीकस्वरूप नानुं छे,
तेम आ जगत-सर्वे ब्रह्मरूप छे, ते भगवाननुं रहेवानुं
घर छे. तेमां भगवान सर्वे व्यापी रह्या छे तेम जे
विंध्याचळ पर्वत छे ते घर छे अने भीतर विंध्याचळ
पर्वत स्वरूपात्मक छे. ते विंध्याचळने भजशे के स्व-
रूपने भजशे माटे स्वरूपने भजवुं एज योग्य छे, तेम
आ सर्वे जगत ब्रह्मरूप छे पण जगतने भजवुं नही
केवल भगवानना स्वरूपने भजवुं. माटे जो भगवानना
स्वरूपमां मन रांखे तोज आ जगतने भूलाय छे केमके
प्रभु वीना बीजुं कांइ छेज नही अने ज्यारे मन प्रपं-

(૭૦)

ચમાં જાય છે ત્યારે ઘણા રંગના તરંગ ઉઠે છે.

इति श्रीमद्दुर्लालजी महाराजकृत वचनामृत त्रीशमो संपूर्णम्.

વચનામૃત ૩૧ મો.

વઢી એક દીવસે પૂછ્યું કે આ જીવ ભગવત્કથા સાંભળે છે તથા ભગવત્સેવા કરે છે પણ જીવ કોરો ને કોરો દેખાય છે તેને કંઈ ભગવદ્ધર્મ સ્પર્શ કરતો નથી તેનું કારણ શું ? ત્યાં કહે છે કે આ જીવ કથા સાંભળે છે પણ તેનો જીવ કથામાં લાગતો નથી જ્યારે જીવનું મન કથામાં લાગે ત્યારે તે ભગવાનને ગોતતો ફરે. તે કોની પેઠે જેમકે કોઈ પુરુષ અન્ન વિના મૂંઝે મરતો હોય પછી તેને ઉત્તમ ભોજન મળે ત્યારે તે ઘણું સુખ પામે છે તેમ આ જીવ કથા સાંભળીને સુખ પામે, શ્રવણે કથા સાંભળે, પછી તેના કાનરૂપી દ્વારમાં થઈને તેના હૃદયરૂપી સીંઘાસનમાં ભગવાન વિરાજે છે. ત્યારે તેના હૃદયમાં કામ ક્રોધરૂપી જે ચોર છે તેને મારીને કાઢી

(७१)

भूके छे. ते कोनी पेटे के जेम राजा बेठो होय ने चोर चोरी करे तो मायों जाय. पण राजा विना ते गमे एटली चोरी करे तो पण कोइ पुछे नही. तेम आ जीवना हृदयमां प्रभु विराजे त्यारे चोरने रहेवुं न बने. हवे चोर ते शुं ? त्यां कहे छे के काम, क्रोध, लोभ, विषय वासना तथा अहंता ममता. ए सर्वे चोर छे तेमांथी मन खेंचाइ जाय ने ज्यारे कथामां एवी आसक्ति थाय त्यारे भगवान तेना हृदयमां पधारे. पण आसक्ति विना जो के हजार वरस कथा सांभळे तोपण तेने भगवद्धर्म कंइ पण स्पर्श करै नहि. ए रीते सेवा स्मरण तथा कथा कीर्तनमां आसक्ति जोइए. त्यारे एम जाणे जे मने कोइ श्रीठाकोरजीनां चरणस्पर्श करावे तो हुं सेवामां न्हाउं. त्यारे प्रभु प्रसन्न थाय. वळी सेवा स्मरण करे तथा कीर्तन करे पण मनमां जराए मोटाइ आणे नहि. त्यारे ते कृतार्थ थाय. माटे जे करवुं ते विकार रहित करवुं ते विकार तो पोतानुं

(૭૨)

મન જીતે ત્યારે મટે. એમ જાણીને મન ભગવાનમાંથી
બહાર કાઢે નહીં. વઢી કાઢની ગતિ વહુ સૂક્ષ્મ છે.
ઘડીએ ઘડીએ તથા પલેપલે ચાર યુગ વહ્યા જાય છે.
જ્યારે સત્યયુગ હોય ત્યારે આ જીવમાં સત્યયુગના ધર્મ
વર્તે છે. સત્યયુગમાં બ્રાહ્મણ તથા વૈષ્ણવ ઉપર પ્રીત
ઉપજે છે. વઢી કોઈને કઠોર વચન કહે નહિ, અસત્ય
બોલે નહીં, વઢી કોઈ વાતની કામના રાખે નહીં, એમ
જેટલા સત્યયુગના ધર્મો છે તે સર્વે આ જીવમાં વર્તે છે.
તેમાં મારવું ને મરવું એમ માને છે. દ્વાપરયુગમાં પૂજા
ને અર્ચનના ધર્મ વર્તે છે. ત્રેપણ આ કલ્પયુગમાં તો
શ્રીકૃષ્ણના કીર્તનવડે ઉદ્ધાર થાય છે “ કલૌ કૈશવ
કીર્તનાત્ ” એ રીતે ચારે યુગમાં ધર્મ ચાલ્યા જાય
છે તો જે જે યુગના ધર્મ આચરશે તે તે યુગ પ્રસિદ્ધ
છે એમ જાણવું.

इति श्रीमद्भुलालजी महाराजकृत वचनामृत एकत्रीशमोऽसंपूर्णम्.

(७३)

वचनामृत ३२ मो.

वळी एक दिवसे ब्रह्माजीए श्रीकृष्णने पूछयुं के हे महाराज ! तमे मने सृष्टि उत्पन्न करवानी आज्ञा आपी छे वळी तमे मारा उपर प्रसन्न थइने कहो छो के तुं माग, पण हे महाराज ! मने तमारी मायानो पार जडतो नथी अने तमे कहो छो के सृष्टिकर वळी मोटा मोटा ऋषिने कह्युं छे जे तमे सृष्टि करो एवी तमारी इच्छा छे. पण हे महाराज ! तमारा स्वरूपनी कोइने खबर पडती नथी तो सृष्टि केम प्रगट करवी ? ते कहो. तयारे भगवान कहे छे के आ जगतमां मारी मायानो पार जडतो नथी ते केम जे आ जगतमां हुं भेगो पण छुं, अने जगतथी जुदो पण छुं. ते कोइ अलौकिक द्रष्टिथी जोशे अने कोइनी साथे विरुद्ध नही करे ते मारा स्वरूपने जाणशे अने हुं पण तेनी उपर प्रसन्न थइश. माटे सर्वेना कर्ता एक हुंज छुं अने जे जीवने हुं कृपा करीने मारुं स्वरूप जणावीश ते

(૭૪)

જાણશે એ રીતે સર્વેનો કર્તા મને જાણવો. હવે ડ્યારે આ જીવને પોતાનું ધાર્યું થાતું નથી ત્યારે તે શોક કરે છે અને પોતાનું ધાર્યું થાય છે ત્યારે પ્રસન્ન થાય છે માટે લાભ થયે હર્ષ ન કરવો હાની થયેથી શોક ન કરવો તેને મારો ભગવદીય જાણવો. અને મારી ઇચ્છા વિના કંઈ બનતું નથી ત્યારે આ જીવ હર્ષ શોક કરે છે તે કેવળ અજ્ઞાન જાણવું. માટે આ જીવ પોતાને કર્તા માનીને બેઠો છે તે છોડીને એક મનેજ કર્તા માને ત્યારે કામ થાય. વઢી આ જીવ મારી સેવાનો પાત્ર ક્યારે થાય કે ડ્યારે આ સર્વે જગતને મારું રૂપ દેખે જેમ આકાશ સર્વ જગતમાં વ્યાપક છે તેમ હું સર્વ બ્રહ્માંડમાં વ્યાપક છું. માટે આ પ્રપંચ હરિરૂપ જાણે ત્યારે તેને હું ને મારું મટે અને સર્વત્ર પ્રભુરૂપ દેખે કેમકે પ્રભુ વિના વીજું છેજ નહીં અને આ સર્વ જગત નિર્દોષ છે એમ જાણે તો પછી મારી સેવાને પાત્ર થાય ને સેવા કરશે તે મને પામશે. વઢી સેવા તે ફલરૂપ

(७५)

जाणे साधनरूप जाणे नहीं. हवे साधन ते शुं ते कहे छे. कर्या विना चाले नहीं अने स्नेह विना करवुं तेनुं नाम साधन छे. अने सेवानुं फळ तो सेवाज छे. हवे सेवा ते शुं ? तो कहे छे के सेवामां न्हावानो उत्साह आवे, अने सामग्री करवानो घणो उत्साह आवे, तथा ए विना (सेवा विना) बीजुं कंइ गमे नहीं अने ज्यारे मंदिरमां न्हाय त्यारे आनंद पामे तेनुं नाम सेवा. ए सेवा फलरूप जाणवी. वळी दंभ, काम तथा क्रोध, रहित सेवा करे. त्यां वळी पूछ्युं के दंभ ते शुं ? त्यां कहे छे. के लोकने जणावे छे के हुं सेवा करुं लुं. तो तेना उपर प्रभु प्रसन्न थता नथी. माटे भगवद इच्छाए जे कंइ प्राप्त घाय तेमां निर्वाह करे अने क्रोध लोभ रहित सेवा करवी ए सर्वोपरी सिद्धान्त छे.

॥ इति श्रीमद्भुलालजी उपनाम श्रीगोपिकालंकारजी महाराजकृत

वचनामृत द्वात्रिंशत्तमम् संपूर्णम्. ॥ ३२ ॥

(७६)

श्रीमदुलालजी महाराजे श्रीद्वारकामां छप्पनभोग कर्यो ते
समयनुं धोळ.

(राग-चालो वनयात्रानां सुख लइएरे.)

चालो श्रीवेदद्वारकांजी जइएरे, गोमती रत्नसागरमां
नाहीएरे; दरशन करीने पावन थइए, चालो० टेक.
श्रीद्वारकांधीश मोटुं धामरे, रुडुं बेट शंखोद्धार नामरे;
श्रीमदुलालजीए कीधां काम. चालो० १ श्रीद्वारकेश
प्रभुजीने लालेरे, छप्पनभोग कीधो मारे वहालेरे, संवत
ओगणीससें त्रीसनी साले. चालो० २ फागण सुदी
त्रीज लख्यो रीतेरे, वेणुनाद कीधो अजीत जीतेरे;
फेरवी सुद पांचम करी प्रीते. ३ खेलना दीवस घणा
सारारे, बीस दिन पहेला ओच्छव धार्यारे, अधिक
सुख आप्यां वहाला मारा. चलो० ४ भइआ बंधु कु-
टुंब संवंधी तेड्यारे, हळीमळी अतिशय रस रेड्यारे;
वहलभीसृष्टीने लगाड्या नेडा. चालो० बंदोबस्त बहु
सारा कीधारे, छोटा मोटा सहुनां कारज सीधारे; नीकट

(७७)

॥ अभेदान दीधां. चालो० ६ सर्वे मंदिरोमां सुख
 खारे, आठे पटराणी पति निरख्यारे; श्रीवल्लभप्रभु
 इ जोइ मन हरख्यां. चालो० ७ बैठकमां श्रीमहा
 मुजी राजेरे, शंखतळाव तीरे गाजेरे; शंखनारायण
 धुनी गाजे. चालो० ८ वेणुनाद सुणी सर्वे आव्यारे,
 श्रीमुनिदेवताने मन भाव्यारे; ताप त्रीविधना मटाड्या
 लो० ९ प्रथम स्नानयात्रा उत्सव कीधोरे, महावदी
 जे महासुख दीधारे; पांचमे रथयात्रानां सुख लीधां.
 लो० १० आठमे रुडा हींडोळा साज्यारे, झुलावी फूल्या
 श्रीवल्लभ महाराजारे; दशमे विवाह खेल आनंद झाझा.
 लो० ११ एकादशी पवित्रां धराव्यां वहाले रे, बारसे
 र्यां श्रीवल्लभ वल्लभी म्हालेरे; महारस पुष्टिनां सुख
 माले. चालो० १२ चौदसे डोल झूलाव्या प्रीतेरे, चुवा
 रंदन अगरजा रस रीतेरे, अबील रंग गुलाल उडे
 गीत्ये चालो० १३ फागण सुद पडवो सारोरे, दीवाळी
 मानी हरख्यो वहालो मारोरे, रुशनाइ हटरीमां बिराज्या

(७८)

प्यारो. चालो० १४ बीजा मनोरथ वचमां कीधारे, नि-
रखी निजजननां कारज सीध्यांरे; रह्यां ते छप्पनभोग
पछी लीधां. चालो० १५ फागण सुद पांचमे प्रीत
करीरे, मनोरथ छप्पनभोग धरीरे, श्रीवल्लभप्रभु आरो
गावे वहालभरी, चालो० १६ भीतरथी भोग घणा
आवेरे, सखडी अनसखडी अधिक लावेरे; नागरी दुध-
घर मेवा भावे. चालो० १७ सामग्री सर्वे प्रकारे सा-
जीरे, भुजवणां सेकवणां शाकभाजीरे, पाक पकवान
मीठाइ झाझी. चालो० १८ संधाणां बहु विधनां धरीआंरे,
सामग्रीमां अनेक वानां करीयांरे; संक्षेपे सरवे विस्त-
रीयां. चालो० १९ गणतां घणी बुद्धि अकळाइरे, नी-
रखी सहु न्याल थया भाइरे; प्रीतेथी प्रभु भोजन करे
धाइ. चालो० २० छप्पनभोग आरोगे सहु देखतांरे,
नानां मोटां नरनारी लेखतांरे दरशन सहु संघ करे
पेखतां. चालो० २१ नवलखो मेळो थयो भारीरे, चारे
खुंटेथी सृष्टि आवी सारीरे; मनोरथ मनमां घणा धारी

बालो० २२ भाव करी भेट सामग्री धरेरे, मनोरथ
 गीरखी फूलीने फरेरे; अन्यो अन्य प्रीत अधिक करे.
 बालो० २३ धुप दीप तुलसी पधराव्यांरे, गोकर्ण कुलेह
 वराव्यांरे; शणगार अधिक अधिक लाव्यां. चालो० २४
 कूलनी माळाओ पचरंगीरे, वस्त्र आभूषण रसरंगीरे;
 शोभा बनी अधिक नवरंगी. चालो० २५ शीतलजळ
 जीडां सुगंध सारीरे, आरोगावी रस वरख्या भारीरे;
 दासनो दास हुं बलिहारी. चालो० २६ तत्व संख्याए
 दी कीधां रे, श्रीवल्लभ प्रभुए महा सुख दीधां रे;
 दासनां कारज सहु सीध्यां. चालो श्रीबेट द्वारकांजी
 नइएरे. २७

સ્વરૂપદર્શન.

[આવૃત્તિ ૬ થી.]

આ પુસ્તક શ્રીનાથજી આદિ સાત સ્વરૂપ શ્રીમહાપ્રભુજી, શ્રીગુરુસંપ્રજી સાતસાક્ષજી, આદિ ધણા પ્રાચીન અને હાલ જૂતજી ઉપર ગિરોજતા ધણુ શ્રીગોસ્વામી બાળકોના ઉત્તમોત્તમ, સુંદર દેદીપ્યમાન, સ્ત્રીત્રે મળી લગભગ ૧૪૦ સ્વરૂપના ચિત્રોતું એક સુંદર પુસ્તક યાને આલ્પમ સારા ઉચી જાતના આર્ટિસ્ટ ઉપર છપાવી મહાન ખર્ચે, અને અત્યંત પરિશ્રમે તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે. આ પુસ્તકની પ્રથમાવૃત્તિ થયા પછી શ્રીમદ્ગોસ્વામી શ્રીગિરિધરલાલજી મહારાજ સેવગઢવાળાની આજ્ઞાનુસાર ને તેમણે કરેલી મુચના મુજબ જૂટતા ચિત્રો મહાન ખર્ચે તૈયાર કરાવી છે તે બતાવેલા અનુક્રમ પ્રમાણે ચિત્રો ગોઠવી તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે. જેમાં દરેક ચિત્રોવાળે આ પુસ્તક મંગાવી તેમાં આપેલાં ચિત્રજનાં દર્શનનો લાભ લે શકે તે નહિ. આ પુસ્તક સારી રીતે સાચવી શકાય માટે તેને સુંદર, મજબૂત આદીનું પાકું પુંકું કરવામાં આવ્યું છે. છતાં ન્યોત્તરજવર માત્ર નહીં બેવીજ ફક્ત રૂ. ૩-૦-૦ ત્રણ રૂપીઆ રાખવામાં આવી છે.

વૈષ્ણવોના નિત્ય નિયમના પાઠ તથા ધોળ.

(આવૃત્તિ પાંચમી.)

આ પુસ્તકમાં શ્રીવલ્લભાખ્યાન, શુભ પુરૂષ, શ્રીયમુનાષ્ટક, ૪૦ પદ, શ્રીસર્વોત્તમ પાઠ તથા ધોળ, શ્રીનવરત્ન ધોળ, શ્રીવિષ્ણુની વગેરે ગ્રંથોમાં આવ્યું છે છતાં કીમત માત્ર ૦-૪-૦ ચાર આંકડાં છે.

૨૬ શ્રીહરિરાયજી કૃત બહેશિષ્યાપત્ર મુળ સ્લોક સાથે ગુ.ટી. ૪-૦-૦

૨૭ તીર્થયાત્રાનો હેવાલ [આખા હિંદુસ્તાનમાં આવેલાં
વૈષ્ણવ નંપ્રદાયનાં સંઘનાં તીર્થોની સંપૂર્ણ માહિતીવાળો ૧-૦-૦

૨૮ ભાર્વાજીનાં પ્રાચીન ગ્રંથો, શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા સાથે -૪

૨૯ નિબંધોનાં સંગ્રહો, શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા સાથે [સાકળ
શ્રીગીતાનાં પ્રાચીન ગ્રંથો, શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા સાથે
શ્રીનાથજીનાં ગ્રંથો, શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા સાથે -૦-૦

૩૦ શ્રી સર્વાનંદજીનાં ગ્રંથો -૨-૦

૩૧ શ્રીપુરુષોત્તમ સદસનામ નોન ગ્રંથોનાં સંગ્રહો -૦-૨

૩૨ શ્રીવલ્લભજીનાં સંસ્કૃત ગ્રંથોનાં સંગ્રહો, શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા સાથે
ભાષાવાર શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતાનાં ગ્રંથો -૩-૦

૩૩ શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતાનાં ગ્રંથો, શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા સાથે
શ્રીગુણગોવિંદજીનાં ગ્રંથો, શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા સાથે ૨
૪ પંચાંગ -૦-૦

૩૪ રાસપદ્યોત્સવ [નંદકાંડસંગ્રહ, ગા. ૦-૦

૩૫ દીનતા આશ્રયનાં પદ -૦-૦

૩૬ શ્રી ગિરિધરલાલજી કાંદોલીવંશનાં ગ્રંથો -૦-૦

૩૭ બસોળાવન વૈષ્ણવનાં વાર્તા અનેક ગા. ૫-૦
સાથે ભગવદ્ગીતાનાં ભાષામાં -૦-૦

૩૮ વૈષ્ણવોનાં નિત્યનિયમો, ૨૮ ગ્રંથોનાં સંગ્રહો
બધા મોટા અદ્ભુત -૦-૦

૩૯ શ્રીકાકા વલ્લભજીનાં ગ્રંથોનાં પર ગા. ૦-૦

૪૦ શ્રીદ્વારકાનાથજીનાં ગ્રંથોનાં વાર્તા [સાચી -૦-૦

૪૧ શ્રી સરદાસજીનાં જીવનચરિત્ર [સાચી ૧-૦-૦

૪૨ શ્રીગોસ્વામી બાળકોની વંશાવળી ૭ ધરની દરેકના -૦-૨-૦

૪૩ ભક્તિપોષણ [ભક્તકવિ શ્રી દયારામભાઈ કૃત] -૦-૨-૦

૧૧૦ રીચીફોડ-અમદાવાદ લલિતસાહિત્ય છગનલાલ દેસાઈ